

Trygg og inkluderende oppvekst

Meråker kommune

Forvaltningsrevisjon

2026

FR1360

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Meråker kommunes kontrollutvalg i perioden juni 2025 til juli 2026.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet.

Alle rapporter fra Revisjon Midt-Norge SA publiseres på www.revisjonmidt norge.no.

Inderøy, 02.09.26

Johannes O. Nestvold /s/

Oppdragsansvarlig revisor

Hanne Marit Ulseth Bjerkan

Prosjektmedarbeider

Rm Revisjon
Midt-Norge

Bidrar til forbedring

SAMMENDRAG

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført denne forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra kontrollutvalget i Meråker kommune. Rapporten tar for seg temaene *mestring og inkludering*, *tilrettelegging av fritidstilbudet* og *trygghet på skoleveien*.

I første problemstilling konkluderer vi med at barn og unges behov for mestring og inkludering i hovedsak blir hensyntatt i barnehagene og skolen i Meråker kommune.

Barnehagene og skolen har etablert rutiner og tiltak for relasjonsarbeid, inkludering, medvirkning og tilpasning av aktiviteter og opplæring til barn og unges ulike behov. Samtidig viser elevundersøkelsen et utviklingspotensial knyttet til elevenes opplevelse av relasjoner, medvirkning, læringsmiljø og mestring.

I andre problemstilling konkluderer vi med at Meråker kommune i stor grad legger til rette for at barn og unge får delta i fritidsaktiviteter. Kommunen har kunnskap om forhold som påvirker deltakelse, bidrar til møteplasser og fritidstilbud, samarbeider med frivilligheten og idretten, og legger til rette for barn og unges medvirkning. Gjennomgangen viser samtidig et forbedringspotensial knyttet til å samle og tilgjengeliggjøre informasjon om fritidstilbudene i kommunen.

I tredje problemstilling konkluderer vi med at kommunen i all hovedsak ivaretar elevenes trygghet på skoleveien. Skolen følger opp konkrete saker og iverksetter tiltak når elever opplever utrygghet på skoleveien. Samtidig viser revisjonen at kartlegging av utrygghet på skoleveien og elevmedvirkning i begrenset grad er rettet særskilt mot dette området.

Revisor har følgende anbefalinger:

- Meråker kommune bør følge opp hvordan elever opplever å bli hørt og fulgt opp av voksne ved skolen.
- Meråker kommune bør avklare ansvaret for Friskus og sikre en tilgjengelig oversikt over fritidstilbudene i kommunen.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	3
Sammendrag	4
Innholdsfortegnelse	5
1 Innledning	7
1.1 Bestilling	7
1.2 Problemstillinger	7
1.3 Metode	7
1.4 Uttalelse om rapport	11
1.5 Kort om temaene i revisjonen	11
1.6 Oppvekstsektoren i Meråker – mål og organisering	13
1.7 Kort om revisjonsprosess og rapportstruktur	14
2 Mestring og inkludering	15
2.1 Problemstilling	15
2.2 Funn	15
2.2.1 Relasjonsbygging, sosial deltagelse og inkludering	15
2.2.2 Forventninger til adferd og oppførsel	20
2.2.3 Tilpassede oppgaver og aktiviteter	24
2.2.4 Systematisk arbeid for å forebygge og håndtere mobbing	29
2.2.5 Barns og elevers medvirkning	33
2.2.6 Samarbeidet med foresatte	37
2.2.7 Tilrettelegging for foreldrefellesskap	40
2.3 Konklusjon	41
2.4 Anbefaling	42
3 Tilrettelegging av fritidstilbudet	43
3.1 Problemstilling	43
3.2 Funn	43
3.2.1 Kunnskapsgrunnlaget	43
3.2.2 Møteplasser og meningsfulle tilbud	45
3.2.3 Egnede lokaler og anlegg	46
3.2.4 Arbeidet med å redusere økonomiske barrierer	48
3.2.5 Informasjon om fritidstilbudet	49
3.2.6 Samarbeidet med aktører som tilbyr fritidsaktiviteter	51
3.2.7 Barn og unges medvirkning på fritidstilbudet	53
3.3 Konklusjon	54
3.4 Anbefaling	54
4 Trygghet på skoleveien	55
4.1 Problemstilling	55
4.2 Funn	55
4.2.1 Kartleggingen av trygg og god skolevei	55

4.2.2 Elevmedvirkning.....	57
4.2.3 Tiltak for sikre en trygg og god skolevei	58
4.3 Konklusjon	59
Kilder.....	60
Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier	63
Vedlegg 2 – Uttalelse	74

Tabell

Tabell 1. Foreldres vurdering av barnets trygghet og de ansattes oppfølging i barnehagen.	17
Tabell 2. Elevenes vurdering av relasjonen til lærerne på 7. og 10. trinn.	19
Tabell 3. Elevenes vurdering av medvirkning, felles regler og voksnes håndtering av krenkelser.	22
Tabell 4. Foreldrenes vurdering av barnehagens arbeid med lek, læring, sosial utvikling og språkutvikling.	26
Tabell 5. Elevenes vurdering av motivasjon, forståelse og faglig støtte i opplæringen.....	28
Tabell 6. Foreldrenes vurdering av barnets trivsel og sosiale tilhørighet i barnehagen.	31
Tabell 7. Elevenes vurdering av trivsel, sosial tilhørighet og motivasjon for skolegang.	32
Tabell 8. Foreldrenes vurdering av barnets medvirkning i barnehagen	34
Tabell 9. Elevenes vurdering av medvirkning i opplæringen.....	36
Tabell 10. Foreldrenes vurdering av dialog, medvirkning og samarbeid mellom hjem og barnehage	38

Figurer

Figur 1. Administrativt organisasjonskart	14
---	----

1 INNLEDNING

1.1 Bestilling

Kontrollutvalget i Meråker kommune bestilte den 16.06.2025, sak 18/25, en forvaltningsrevisjon med tema «*Utenforskap*». Kontrollutvalget har i sitt vedtak pekt på at fokusområdet i prosjektet skal være å undersøke hvordan barnehage og skole jobber systematisk med tiltak for inkludering og mestring, hvordan kommunen tilrettelegger for at barn og unge får en meningsfull fritid, samt hvordan det tilrettelegges for en trygg skolevei. Bestillingen er gjort med utgangspunkt i Plan for forvaltningsrevisjon 2024–2028. Kontrollutvalget vedtok revisors forslag til prosjektplan i sitt møte den 19.11.25, sak 35/25

1.2 Problemstillinger

Følgende problemstillinger blir besvart i rapporten:

- **Blir barn og unges behov for mestring og inkludering hensyntatt i barnehage og skole?**
- **Legger kommunen til rette for at barn og unge får delta i fritidsaktiviteter?**
- **Ivaretar kommunen elevenes trygghet på skoleveien?**

1.3 Metode

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Meråker kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Vi har brukt flere metoder for å samle inn data til dette prosjektet.

Dokumentgjennomgang

Ved innholdsanalyse av dokument gjennomgår vi dokument systematisk for å finne informasjon som er egnet til å belyse forholdene som skal undersøkes¹. Dokumentgjennomgangen har omfattet planer, strategier, rutiner, prosedyrer, avtaler, årsrapporter, møtereferater, undersøkelser og annen dokumentasjon som kommunen har

¹ Norges Kommunerevisorforbund (NKRF). (2023). *Veileder forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll*. s. 73. Hentet fra:

https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder_forvaltningsrevisjon_og_eierskapskontroll_10_2023_FERDIG.pdf

oversendt. Dokumentene er analysert med sikte på å identifisere informasjon om kommunens mål, organisering, praksis og oppfølging innenfor de områdene revisjonen undersøker.

Dokumentgjennomgangen har gitt informasjon om kommunens styring og prioriteringer på oppvekstområdet, samt om hvordan kommunen beskriver sitt arbeid i planer, rutiner og andre styringsdokumenter. Dokumentanalysen er benyttet som et selvstendig datagrunnlag og som grunnlag for å utforme intervjuguider og vurdere opplysninger fra intervjuer.

Revisor har også mottatt resultater fra foreldreundersøkelsene gjennomført i barnehagene i Meråker i 2024. For å få et samlet resultat for barnehagene er svarene vektet etter antall respondenter i hver barnehageavdeling. Gjennomsnittsskåren er beregnet ved å vekte resultatene fra Egga småbarnsavdeling, Egga storbarnsavdeling og Tollmoen etter deres andel av det totale antallet svar (n=63).

Videre har revisor benyttet resultater fra elevundersøkelsen for 7. og 10. trinn, da tall for skoleåret 2025-2026. Resultatene er brukt for å belyse elevenes opplevelser av blant annet trivsel, læringsmiljø, relasjoner, medvirkning og mestring, og er sammenlignet med resultater for Trøndelag fylke.

Gjennomsnittsskåren for både foreldreundersøkelsen i barnehage og elevundersøkelsen i skolen er oppgitt på en skala fra 1 til 5, der 5 er mest positiv. For foreldreundersøkelsen foreligger det ikke sammenlignbare data for andre barnehager, og vurderingene bygger derfor på skalaen og oppnådde skårer alene. For elevundersøkelsen sammenlignes resultatene med gjennomsnittet for Trøndelag.

Intervju

Individuelt intervju er en metode som avdekker subjektive opplevelser og hvordan enkeltmennesker forstår og fortolker ulike forhold². Intervju kan derfor være med på å belyse hvordan personer i kommunen forholder seg til lover og regelverk, samt interne planer, prosedyrer og rutiner. I denne undersøkelsen har vi intervjuet følgende personer:

Kommunal ledelse og støttefunksjoner

- Kommunedirektør og seksjonssjef skole oppvekst og kultur (gruppeintervju)
- Folkehelsekoordinator og SLT-koordinator

² Norges Kommunerevisorforbund (NKRF). (2023). *Veileder forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll*. s. 67-68. Hentet fra:

https://www.nkrf.no/filarkiv/File/Publikasjoner/Veileder_forvaltningsrevisjon_og_eierskapskontroll_10_2023_FERDIG.pdf

Barnehager

- Styrer og pedagogisk leder ved Egga barnehage
- Styrer og pedagogisk leder ved Tollmoen barnehage

Skole

- Rektor ved Meråker skole
- Lærer på mellomtrinnet
- Lærer på ungdomstrinnet
- Representanter fra elevrådet (gruppeintervju)
- To lærere med funksjon innen skolemiljøteamet (gruppeintervju)

Eksterne aktører

- Leder i PPT Værnesregionen og kontaktperson i PPT for Meråker kommune
- Leder for Varden IL (e-post)
- Leder for Meråker idrettsråd (e-post)
- Kontaktperson i AtB (e-post)

Informantene er valgt ut fra roller og funksjoner som er relevante for temaene i revisjonen. Rektorer, styrere og pedagogiske ledere er intervjuet som representanter for ledelsen og det pedagogiske arbeidet i skole og barnehage. Det er intervjuet lærere for å innhente opplysninger om den daglige praksisen i skolen. Representanter for skolemiljøteamet er intervjuet for å innhente opplysninger om skolens arbeid med blant annet inkludering og skolemiljø. Representanter fra elevrådet er intervjuet for å ivareta barns rett til medvirkning og få fram barn og unges perspektiver. På fritidsområdet er idrettsrådet og kommunens største idrettslag kontaktet. AtB er kontaktet for å innhente opplysninger om samarbeidet med kommunen om forhold knyttet til skoleveien.

Revisor har i denne revisjonen ikke foretatt observasjoner selv av temaer omtalt i denne revisjonen, dette som for eksempel relasjoner mellom barn/elever, og mellom barn/elever og ansatte/lærere. For å kompensere for dette er det foretatt intervjuer med PPT som selv er tilstede i barnehagene og skolen i Meråker. Revisor har spurt PPT om deres inntrykk av barnehagene og skolen, men ikke motsatt, dette da PPT Værnesregionen ikke omfattes av revisjonsmandatet.

Bruk av generative språkmodeller (KI)

En generativ språkmodell (Microsoft Copilot) er brukt som støtteverktøy for informasjonsinnhenting og analyse, samt for språk- og kvalitetskontroll. Språkmodellen fatter ikke konklusjoner, og alle vurderinger er fullt og helt revisors ansvar.

Barnets beste og barns rett til medvirkning

Barnekonvensjonen har siden 2003 vært en del av norsk lov og går foran annen lovgivning ved motstrid. Dette forplikter både myndigheter, organisasjoner og enkeltpersoner til å følge konvensjonens bestemmelser³. Et sentralt prinsipp i barnekonvensjonen, særlig artikkel 12, er at barn har rett til å bli hørt i saker som angår dem, og at deres synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet.

Grunnloven § 104, Opplæringsloven §§ 10-1, 10-2 og barnehageloven § 3 understreker alle at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle beslutninger som berører barn. Dette innebærer at både barnehager og skoler må legge til rette for barns medvirkning og sikre at vurderinger og tiltak tar utgangspunkt i hva som er best for barnet⁴.

Ettersom en forvaltningsrevisjon kan danne grunnlaget for beslutninger og forbedringstiltak innen oppvekstsektoren, har revisor også lagt vekt på hensynet til barnets beste i gjennomføringen av denne revisjonen. Revisor vurderer at hensynet ivaretas gjennom bruk av foreldreundersøkelsen i barnehagene, elevundersøkelsen i skolen og samtaler med representanter fra elevrådet. Videre vurderer revisor at problemstillingene i revisjonen, sammen med revisjonens formål om å bidra til forbedring, er forenlige med prinsippet om barnets beste.

Vurdering av metode

For å styrke undersøkelsens validitet og reliabilitet er det benyttet flere datakilder og metoder. Dokumentgjennomgang og intervjuer er brukt for å belyse de samme problemstillingene fra ulike perspektiver. Metodetriangulering innebærer at informasjon om samme forhold er

³ Regjeringen. (2025). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/fns-konvensjon-om-barnets-rettigheter/id2511390/>

⁴ Utdanningsdirektoratet. (2025). *Barnets beste-vurderinger og retten til å bli hørt*. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/barnehagemiljo/aktivitetsplikten/barnes-beste-vurderinger-og-retten-til-a-bli-hort/>

innhentet gjennom flere kilder og metoder. Når opplysninger fra intervjuer samsvarer med informasjon fra dokumenter, styrker dette troverdigheten i funnene og vurderingene.

Undersøkelsen bygger på informasjon fra sentrale informanter med ansvar for eller kjennskap til de områdene som er undersøkt. I tillegg er relevante styringsdokumenter, planer, rutiner, prosedyrer, avtaler og undersøkelser gjennomgått. Samlet gir dette et bredt datagrunnlag for å belyse problemstillingene.

Revisor ser samtidig enkelte begrensninger ved datagrunnlaget. Det ble sendt en forespørsel om intervju til Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) ved skolen, og det ble senere sendt en påminnelse uten at revisor mottok svar. Foreldreperspektivet knyttet til skole er derfor i mindre grad belyst gjennom intervjudata. Revisor har heller ikke gjennomført egne intervjuer med foreldre i barnehage.

Revisor har ikke funnet tilgjengelige sammenligningstall hos Utdanningsdirektoratet for foreldreundersøkelsen i barnehage, da resultater for 2024 ikke ligger inne i statistikken. Meråker kommune inngår heller ikke i Utdanningsdirektoratets tilgjengelige database for foreldreundersøkelsen i barnehage for tidligere eller senere år. Foreldreundersøkelsene er derfor brukt som et supplerende datagrunnlag der de har vært relevante for temaene som undersøkes. Resultatene er derfor ikke benyttet som selvstendig grunnlag for vurderinger eller for sammenligninger med andre kommuner. Utdanningsdirektoratet har satt foreldreundersøkelsen på pause på grunn av utfordringer knyttet til datakvalitet, bruk av resultatene og lave svarprosjenter⁵.

På enkelte områder er det også begrenset dokumentasjon av kommunens praksis, og revisjonen er derfor i større grad basert på opplysninger fra intervjuer. Dette gjelder blant annet forhold der kommunens arbeid ikke er beskrevet i egne rutiner eller prosedyrer.

Innenfor rammene av tilgjengelige ressurser vurderer revisor at det er innhentet informasjon fra relevante informanter og dokumentkilder. Revisor vurderer samlet sett at datagrunnlaget er tilstrekkelig til å belyse og besvare de vedtatte problemstillingene.

1.4 Uttalelse om rapport

En foreløpig rapport ble sendt til kommunedirektøren 10. august 2026. Revisjon Midt-Norge SA mottok uttalelse 23. august 2026. Uttalelsen har medført enkelte endringer i rapporten.

⁵ Utdanningsdirektoratet. (2024). *Foreldreundersøkelsen i skole*. Hentet fra: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/brukerundersokelser/foreldreundersokelsen/>

Blant annet er informasjon om at kommunens kontingentkasse på ny er opprettet tatt inn i rapporten, og resultater fra foreldreundersøkelsen i barnehagene er slått sammen til én samlet framstilling. Kommentarer knyttet til personvern og validitet ved bruk av elevundersøkelsen er vurdert, men har ikke medført endringer i rapporten. Revisor har basert framstillingen på offentlig tilgjengelige data publisert av Utdanningsdirektoratet og supplert disse med intervjudata der det har vært relevant. Det er også kommentert et ønske om at det utarbeides en mer leservennlig utgave av rapporten som et sammendrag av hovedfunn. Revisor har på grunn av fristen for oversendelse til sekretariatet ikke hatt anledning til å utarbeide en slik kortrapport på nåværende tidspunkt. Kommunedirektørens fulle uttalelse til rapporten er vedlagt rapporten (vedlegg 2).

1.5 Kort om temaene i revisjonen

Inkluderende fellesskap i barnehage og skole

Barnehage- og opplæringsregelverket legger til grunn at alle barn og elever skal oppleve tilhørighet, mestring og utvikling i et inkluderende fellesskap, jf. barnehageloven § 1 og opplæringsloven § 1-3. Barnehager og skoler skal tilpasse det pedagogiske tilbudet til barnas og elevenes forutsetninger, jf. opplæringsloven §§ 11-1 og 11-2, og arbeide for et trygt og godt miljø, jf. barnehageloven §§ 41 og 42 og opplæringsloven §§ 12-2 og 12-4. Regelverket understreker også betydningen av medvirkning og hensynet til barnets beste, jf. Grunnloven § 104, barnehageloven § 3 og opplæringsloven §§ 10-1 og 10-2. Arbeidet med inkluderende fellesskap handler derfor både om læring, trivsel og aktiv deltakelse i fellesskapet.

Føringer for kommunens arbeid med fritidstilbud til barn og unge

Barn og unge har rett til lek, fritid og deltakelse i aktiviteter, jf. FNs barnekonvensjon artikkel 31. Folkehelseloven § 4 understreker også kommunens ansvar for å legge til rette for samarbeid med frivillig sektor. Kommunens arbeid med fritidstilbud handler derfor om å bidra til at alle barn og unge har tilgang til inkluderende og tilgjengelige arenaer for fellesskap, deltakelse og mestring.

Kommunens ansvar for en trygg skolevei

Elevene på skolen har rett til et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 12-2 til 12-4. Forarbeidene til opplæringsloven peker imidlertid på at de som jobber på skolen ikke har en plikt til følge med på hva som skjer på skoleveien, men mindre de er plassert ut som et tiltak på skoleveien. Skoleveien kommer allikevel i en særstilling da elevene som følge av rett og

plikt til opplæring må komme seg på skolen. Derfor kan også skoleveien utløse en tiltaksplikt for skolen⁶.

1.6 Oppvekstsektoren i Meråker – mål og organisering

I Meråker kommuneplan samfunnsdel (2019–2035) – *Meråker på naturlig vis!* fremgår det at kommunen skal legge til rette for at barn og unge «opplever mestring, tilhørighet, deltakelse og opplevelse av mening». Det beskrives også at gode læringsmiljøer skal bidra til at barn og unge ikke opplever «krenkende adferd og utestenging», og dermed støtte både sosial og faglig utvikling. Planen viser videre til delmål og strategier om å legge til rette for arenaer for mestring, gi barn og unge veiledning og hjelp til mestring av eget liv, og sikre at de kan bidra i beslutninger som angår deres oppvekstforhold. Videre framheves behovet for å styrke sosial kompetanse, sikre god kvalitet og et godt miljø i barnehage og skole, samt tidlig og tverrfaglig innsats.

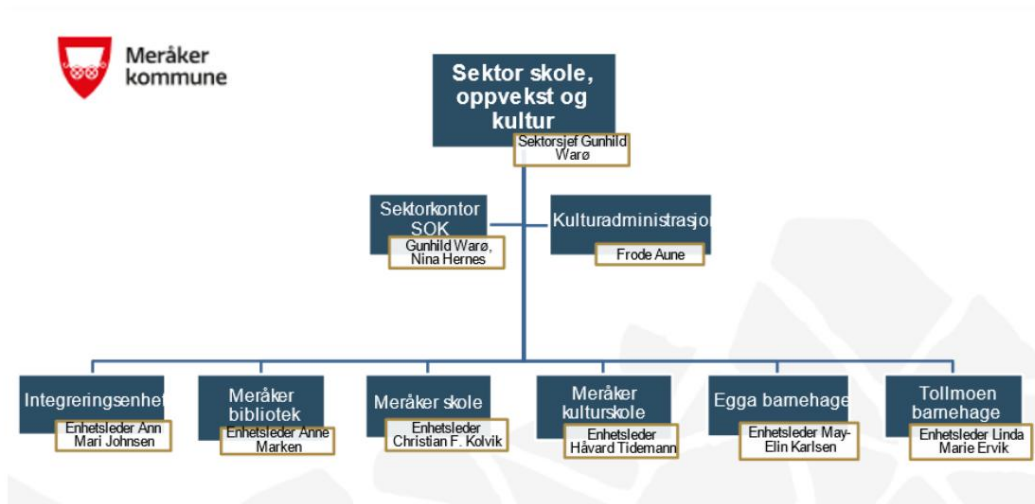
I forebyggende plan for barn og unge Meråker kommune (vedtatt første gang mai 2023, revidert juni 2024) fremgår det at barnehage og skole skal være arenaer der det er søkelys på mangfold, mestring og tilhørighet. Planen understreker videre at et inkluderende fellesskap forebygger utenforskap og manglende tilhørighet.

Også i årsberetning 2024 vises det til mål om at barn og unge skal ha gode og trygge oppvekstvillkår og oppleve faglig, psykisk, fysisk og sosial mestring.

Ifølge Meråker kommune sin årsberetning for 2024 er oppvekstsektoren i Meråker kommune organisert med Utvalg for oppvekst og velferd (UOV) som det politiske hovedorganet, underlagt formannskap og kommunestyre. Sektorsjefen har det overordnede ansvar for fag, personal og økonomi for Meråker skole og barnehagene.

⁶ Kunnskapsdepartementet. (2023). *Prop. 57 L (2022–2023): Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)*. s. 251. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/f50a3e82602c4dd9b7a6e8d558fb328f/nn-no/pdfs/prp202220230057000dddpdfs.pdf>

Figur 1. Administrativt organisasjonskart

Kilde: Meråker kommune

Oppvekstsektoren omfatter ifølge årsberetningen tjenester som barnehager, skole, kulturskole, bibliotek, integreringsenhet (bosetting og voksenopplæring), logopedtjeneste og kulturarbeid, samt ansvar for kommunens andel av Værnesregionen PPT og barnevern. I 2024 besto bemanningen av 90,65 årsverk fordelt på 111 ansatte. Hovedarbeidet bygger på lovpålagte oppgaver, kommunale planer og delegerte oppgaver fra kommunedirektøren. I kommunen er det én grunnskole, Meråker skole og to barnehager, Tollmoen barnehage og Egga barnehage.

1.7 Kort om revisjonsprosess og rapportstruktur

I en forvaltningsrevisjon danner **problemstillingene** utgangspunktet for undersøkelsen. For hver problemstilling utledes **revisjonskriterier** som kommunen vurderes opp mot. Under **funn** presenteres **datagrunnlaget** og **revisors vurderinger** av hvordan kommunens praksis samsvarer med kriteriene. De samlede vurderingene danner grunnlaget for **konklusjonene** på de enkelte problemstillingene. Når revisjonen avdekker forhold som kan forbedres, gis det **anbefalinger** til kommunen.

2 MESTRING OG INKLUDERING

2.1 Problemstilling

- **Blir barn og unges behov for mestring og inkludering hensyntatt i barnehage og skole?**

Problemstillingen retter oppmerksomheten mot kommunens praksis for å fremme mestring og inkludering i barnehage og skole.

2.2 Funn

2.2.1 Relasjonsbygging, sosial deltagelse og inkludering

Revisjonskriterie:

- Barnehage og skole skal bygge gode relasjoner til barn og elever og aktivt tilrettelegge for sosial deltagelse og inkludering.

Barnehage

Relasjoner, sosial lek og læring, samt fellesskap er tema som er omhandlet i virksomhetsplanene for barnehagene i Meråker. I virksomhetsplan for Tollmoen barnehage for 2024-2028 henvises det at «en relasjon er en forbindelse mellom to mennesker som gjensidig påvirker hverandre», og at gode relasjoner skaper tilknytning, trivsel og fremmer selvverd, noe som fører til økt læring.

Begge virksomhetsplanene omtaler forventninger til voksenrollen. Planene beskriver at ansatte skal være til stede for barna, lytte, delta i lek og møte barna med verdier som respekt, raushet og engasjement.

Virksomhetsplanen for Egga barnehage for 2023–2028 beskriver at barnehagen skal gi barna en «ryggsekk» full av gode opplevelser, der lek, relasjoner og positive erfaringer står sentralt i hverdagen. Dokumentet vektlegger at barns utvikling skjer gjennom samspill, og at lek og relasjoner er grunnlag for trivsel og utvikling.

Av virksomhetsplanene for Tollmoen barnehage for 2024-2028 framgår det at barnehagen skal legge til rette for barns trivsel, utvikling og deltagelse, og at arbeidet kjennetegnes av fokus på

relasjoner og fellesskap. Planen fremhever at barn skal få oppleve tilhørighet og være en del av et sosialt fellesskap.

Egga barnehage har i et eget dokument skriftliggjort sitt «grunnsynet» i barnehagen. Her er det beskrevet at ansatte skal være trygge voksne som møter barnet slik det er, og som anerkjenner at grenser er en del av omsorg og kjærlighet. Videre skal de ansatte oppleves som trygge, omsorgsfulle og strukturerte voksne som møter barn, foreldre og kollegaer på en positiv måte. Dette innebærer ifølge dokumentet at:

- vi skal ha leiken i fokus
- vi skal alltid tenke barnets beste og gi gode opplevelser
- vi er engasjerte og til stede, med og for barna
- vi har god kommunikasjon som alle forstår
- vi er positivt innstilt
- gir trygghet og omsorg. Det er mye omsorg i et nei, og vi skal alltid tenke over hvorfor vi gir et nei.

Både i Egga og Tollmoen barnehage beskriver ansatte og styrere at relasjoner er grunnleggende i arbeidet med barna. Styrer i Tollmoen barnehage uttaler at relasjonsarbeidet står øverst, mens pedagogisk leder i Tollmoen forteller at relasjoner er det viktigste og må ligge i bunn.

I Egga barnehage omtaler styrer bruk av «speilegg» som metode for å kartlegge relasjoner mellom barn og voksne og identifisere barn som er mindre inkludert i fellesskapet. Pedagogisk leder i Egga viser også til bruk av opplegg som «Mitt valg»⁷ og rollespill i arbeidet med sosial kompetanse.

I begge barnehager fremgår det av intervjuer at relasjonsarbeid er tema i personalmøter og i det daglige arbeidet. Ansatte beskriver at de reflekterer over hvordan de møter barna og hvordan relasjoner kan styrkes.

Ansatte beskriver at arbeid med sosial kompetanse og inkludering skjer gjennom lek og daglige aktiviteter. Pedagogisk leder i Egga barnehage opplyser at vennskap er tema hele tiden. I Tollmoen barnehage beskrives det at ansatte deltar i lek og organiserer lekegrupper for å inkludere barn. De ansatte er tett på barna og håndterer hendelser når de oppstår, og arbeider med hele barnegruppen for å støtte barn som strever med deltakelse i lek.

⁷ Verktøy for å styrke barn sosiale og emosjonelle kompetanse, hentet fra: <https://www.determinvalg.no/skolen/mitt-valg-i-skolen/>

Når det gjelder minoritetsspråklige barn, opplyser ansatte i Tollmoen at barn med samme språk kan trekke mot hverandre, og at barnehagen deler opp gruppene for å bidra til inkludering. I Egga barnehage beskrives arbeid med begrepslæring som del av inkluderingen av barn med annet språk.

Styrer i Tollmoen barnehage viser også til organisering i mindre grupper som viktig for oppfølging av barna.

Ifølge PPT oppleves de voksne i barnehagene å ha høy tilstedeværelse og støttende holdninger til barna. PPT opplyser også at det er inkluderende tiltak i barnehagene, og beskriver at barnehagene har et bredt syn på mangfold og normalitet.

Tabell 1. Foreldres vurdering av barnets trygghet og de ansattes oppfølging i barnehagen.

Spørsmål	Skår
Jeg opplever at barnet mitt føler seg trygg på personalet i barnehagen	4,8
Jeg opplever at de ansatte tar hensyn til mitt barns behov	4,7
Jeg opplever at ansatte er engasjerte i mitt barn	4,7

Kilde: Foreldreundersøkelsen Meråker kommune

Tabellen viser at barnehagene i Meråker skårer 4 og opp mot høyeste skår 5 på alle spørsmål i denne kategorien i foreldreundersøkelsen.

Skole

I handlingsplan for et godt læringsmiljø Meråker skole (2025–2026) vises det til en inkluderende praksis der elevene skal oppleve tilhørighet og et trygt og godt skolemiljø. Det er vist til at relasjoner mellom lærer og elev er viktige, og at eleven skal ha en tydelige voksen de har tillit til. Av planen fremgår det også at skolen skal benytte sosiometriske kartlegginger i form av sosiogram. Kartleggingene er planlagt gjennomført to ganger i året, og det er kontaktlærer som er ansvarlig for gjennomføringen.

Videre framgår det av planen «måloppnåelse – sosialkompetanse» at skolen skal arbeide med sosial læring gjennom ferdigheter som empati, samarbeid, selvkontroll og ansvar.

Rektor opplyser at de ansatte har drøftet hva som menes med gode relasjoner. Han forteller at skolen har organisert fellestid på barne- og ungdomstrinnet, samt ukentlig tid til pedagogisk utviklingsarbeid hvor relasjoner er ett av temaene. Rektor beskriver at skolen benytter

verktøyet «speilegg», der lærerne vurderer sin relasjon til elevene. Kartleggingen følges opp gjennom samtaler og drøftinger av tiltak. Han opplyser også at skolen benytter sosiogram for å kartlegge elevenes relasjoner og identifisere elever som har få relasjoner i skolemiljøet.

Lærerne beskriver at relasjonen mellom lærer og elev er viktig for elevenes trivsel og læring. De opplyser i intervju at de arbeider bevisst med å bli kjent med elevene, vise interesse for dem og følge dem opp både faglig og sosialt. Videre beskriver lærerne at de arbeider med klassemiljøet gjennom samtaler, elevsamtaler og ulike aktiviteter for å styrke samholdet i klassene.

Ansatte i skolemiljøteamet opplyser at skolen benytter relasjonskartlegging («speilegget») for å identifisere elever som har svakere relasjoner til voksne på skolen. Informantene forteller at kartleggingen brukes for å avdekke hvilke elever som trenger tettere oppfølging fra voksne, og hvilke ansatte som kan bidra til å styrke relasjonen til den enkelte elev. Arbeid med inkludering, utenforskap og elevmiljø er også tema i skolemiljøteamets arbeid. Informantene opplyser at resultater fra elevsamtaler og undersøkelser viser at enkelte elever opplever at de ikke blir lyttet til, at lærerne ikke har tid til dem eller at de mangler en voksen å snakke med. Skolemiljøteamet beskriver at elever tar kontakt med både teamet og helsesykepleier når de har behov for å snakke om utfordringer knyttet til skolemiljø eller trivsel. Informantene forteller videre at skolemiljøteamet samarbeider tett med lærerne om tiltak for inkludering og relasjonsbygging. Klasseledelse har også vært tema for felles kompetanseutvikling blant lærerne, og i enkelte saker bidrar PPT med observasjon og veiledning.

Elevrepresentantene forteller at lærerne bidrar til at elevene er en del av klassefelleskapet. De opplyser at lærerne er tilgjengelige dersom elevene trenger hjelp eller ønsker å snakke med noen. Elevene beskriver også at lærerne kjenner dem og viser interesse for hva de gjør på fritiden. På ungdomstrinnet viser elevrepresentantene til et tiltak ved et treningssenter som ble gjennomført for å styrke klassemiljøet. De forteller også at ungdomstrinnet har arbeidet med sosiale mål, som å «si hei til alle vi møter» og bidra til å inkludere andre elever.

Ifølge PPT er det den voksne som har ansvar for relasjonen til eleven. PPT beskriver at gode relasjoner kjennetegnes av at den voksne viser varme, har forventninger til eleven, er tydelig i grensesettingen og samtidig sørger for at eleven opplever å bli hørt. PPT kjenner også til at skolemiljøteamet arbeider med saker som gjelder mobbing og utestenging.

Tabell 2. Elevenes vurdering av relasjonen til lærerne på 7. og 10. trinn.

Spørsmål	Enhet	Poengsnitt 7. trinn	Poengsnitt 10. trinn
Opplever du at lærerne dine bryr seg om deg?	Trøndelag	4,1	3,9
	Meråker	3,0	3,7
Opplever du at lærerne dine har tro på at du kan gjøre det bra på skolen?	Trøndelag	4,3	4,0
	Meråker	3,7	3,9
Opplever du at lærerne behandler deg med respekt?	Trøndelag	4,2	4,0
	Meråker	3,6	3,7

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Resultatene fra elevundersøkelsen viser at Meråker skole skårer lavere på samtlige spørsmål knyttet til relasjoner enn gjennomsnittet for Trøndelag.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at både barnehagene og skolen bygger gode relasjoner til barn og elever og aktivt tilrettelegger for sosial deltakelse og inkludering.

For barnehagene viser virksomhetsplanene og informantene til et systematisk arbeid med relasjoner, inkludering og sosial kompetanse. Relasjonsarbeid er integrert i hverdagen, og barnehagene benytter blant annet relasjonskartlegging, lekegrupper og tilrettelegging for barn som strever sosialt eller språklig. PPT beskriver de ansatte som tilstedeværende og støttende, og foreldreundersøkelsen viser høye skårer på spørsmål om trygghet, trivsel og vennskap.

For skolen er det vist til at det benyttes relasjonskartlegging, hvor resultatene følges opp gjennom samtaler og vurdering av tiltak. Elevrepresentantene beskriver også lærerne som tilgjengelige og interesserte i elevene. Samtidig viser elevundersøkelsen at Meråker skole skårer lavere enn gjennomsnittet i Trøndelag på spørsmål knyttet til relasjoner.

Sammenlignet med barnehagene framstår relasjonsarbeidet i mindre grad som et selvstendig og gjennomgående tema i skolens styringsdokumenter, og vurderingen bygger derfor i større grad på beskrivelser av praksis, kartlegginger og oppfølging fra ansatte og ledelse. Revisor vurderer at skolen har etablert systemer og tiltak for relasjonsarbeid, men at resultatene fra

elevundersøkelsen kan tyde på at elevenes opplevelse av relasjonen til lærerne varierer og bør følges opp i det videre arbeidet.

2.2.2 Forventninger til atferd og oppførsel

Revisjonskriterie:

- Barnehagen og skolen bør kommunisere forventninger til atferd og oppførsel tydelig til barn, elever og foreldre.

Barnehage

Egga barnehage har dokumentert og definert barnehagens grunnsyn. Her framgår det at grensesetting er en del av omsorg, blant annet ved at ansatte skal gi trygghet og omsorg samtidig som grenser settes, og at det kan være mye god omsorg i et nei.

I virksomhetsplanen til Tollmoen barnehage framgår det at verdien raushet blant annet innebærer å lytte til andre, ikke dømme og sette grenser med vennlighet. Videre vises det til bruk av programmet «Mitt Valg», som skal gi barna verktøy til å håndtere tanker og følelser, tenke kritisk og sette grenser, samt utvikle relasjoner til seg selv og andre.

Både ansatte og styrere i barnehagene beskriver at forventninger til barnas atferd er tema i det daglige arbeidet og i personalgruppene.

Styrer i Egga barnehage forteller at regler og forventninger er tema på personalmøter og planleggingsdager. Hun forteller at barnehagen har et pedagogisk grunnsyn og en felles praksis for regler og grenser, og at ansatte diskuterer seg fram til en felles forståelse dersom det er uenighet om hvordan regler skal praktiseres. Pedagogisk leder i Egga barnehage opplyser at det arbeides med sosiale ferdigheter i hverdagen, og at forventninger til barnas atferd formidles gjennom veiledning i konkrete situasjoner. Informanten forteller at ansatte benevner følelser, samtaler med barna om hendelser som oppstår og hjelper barna til å forstå konsekvensene av handlingene sine.

Styrer i Tollmoen barnehage opplyser at forventninger til atferd bygger på kommunens verdier om ærlighet, respekt, engasjement og raushet. Hun beskriver at de voksne skal være rollemodeller for barna, og at det er en felles forståelse blant de ansatte for hvordan regler og grenser skal praktiseres. Videre forteller hun at ansatte er tett på barna i hverdagen og håndterer situasjoner når de oppstår. Pedagogisk leder i Tollmoen forteller at personalet jevnlig diskuterer grensesetting og hva som er god atferd på avdelingene. Forventningene til barna formidles særlig gjennom hverdagssituasjoner, lek og arbeid med sosial kompetanse. De ansatte oppleves å være opptatt av å være samstemte i møte med barna.

Når det gjelder kommunikasjon med foreldre, opplyser både Egga og Tollmoen barnehage at forventninger og barnas utvikling tas opp i oppstartsamtaler, foreldresamtaler og den daglige kontakten ved levering og henting. Informantene beskriver at det gjennomføres jevnlig samtaler med foreldrene om barnets trivsel, utvikling og områder det skal arbeides videre med.

På spørsmål til PPT om de oppfatter at ansatte i barnehagene er tydelige i veiledningen og grensesettingen er svaret at barnehagene jevnt over god på dette.

Tabell 3. Foreldrenes vurdering av informasjon og kommunikasjon mellom hjem og barnehage.

Spørsmål	Skår
Jeg får god informasjon om innholdet i barnehagen	4,4
Jeg opplever at foreldresamtalene gir meg god informasjon om barnet mitt	4,6

Kilde: Meråker kommune

Tabellen viser at begge barnehager skårer over 4 av potensielt 5 mulige på alle spørsmål i denne kategorien.

Skole

Meråker skole har egne ordensregler som omhandler både adferd og orden. Det er knyttet egne konsekvenser til brudd på reglene i reglementet. Av reglementet fremgår det blant annet at elevene skal vise respekt for hverandre, ikke utsette andre for krenkende handlinger og bidra til et godt samarbeid i skolehverdagen.

I handlingsplan for et godt læringsmiljø framgår det at ansatte skal følge opp elevenes skolemiljø, forebygge og håndtere krenkelser, og bidra til et trygt og godt psykososialt miljø.

Lærerne opplyser at forventninger til elevenes atferd kommuniseres gjennom skolens ordensreglement, klasseregler og den daglige oppfølgingen av elevene. Informantene beskriver at regler og forventninger gjennomgås med elevene ved starten av skoleåret og tas opp igjen ved behov. Lærerne forteller videre at forventninger til arbeidsinnsats, læring og oppførsel formidles gjennom undervisningen, elevsamtaler og dialog med foresatte. Foreldremøter, utviklingssamtaler og løpende kontakt mellom skole og hjem benyttes for å informere om elevenes faglige og sosiale utvikling.

Elevrepresentantene forteller at elevene kjenner reglene ved skolen, og at disse gjennomgås hver høst, og dersom det oppstår situasjoner som gjør det nødvendig å repetere dem. Elevene opplyser at reglene er kjent blant elevene, og at lærerne følger opp når regler brytes.

Ansatte i skolemiljøteamet opplyser at lærere og elever som regel utarbeider felles regler og rutiner for hvordan de skal ha det i klasserommet og i ulike situasjoner gjennom skoledagen. Informantene forteller at grensesetting er tema på trinnene, men at praksis til tider kan variere mellom lærere. Ifølge informantene krever dette god kommunikasjon og samarbeid på trinn for å etablere og følge opp en mest mulig felles praksis.

Ifølge PPT er klasseregler i hovedsak på plass ved skolen. PPT opplyser at det er viktig at reglene gjentas og brukes i det daglige arbeidet, og forteller at det i enkelte systemsaker har vært gitt veiledning knyttet til bruk og gjennomgang av regler. PPT beskriver også at tydelige forventninger og grensesetting er en viktig del av relasjonen mellom lærer og elev.

Tabell 4. Elevenes vurdering av medvirkning, felles regler og voksnes håndtering av krenkelser.

Spørsmål	Enhet	Poengsnitt 7. trinn	Poengsnitt 10. trinn
Er dere elever med på å lage regler for hvordan dere skal ha det i klassen/gruppa?	Trøndelag	3,6	3,4
	Meråker	3,3	2,8
De voksne på skolen har klare forventninger om hvordan vi elever skal oppføre oss mot hverandre	Trøndelag	Ikke tall	4,3
	Meråker	Ikke tall	4,2
Reagerer de voksne på skolen når noen sier eller gjør noe ubehagelig/ekkelig mot en elev?	Trøndelag	4,2	3,9
	Meråker	3,4	3,4

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Resultatene fra elevundersøkelsen viser at Meråker skole skårer lavere på samtlige spørsmål knyttet til grensesetting enn gjennomsnittet for Trøndelag.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at både barnehagene og skolen kommuniserer forventninger til atferd og oppførsel tydelig til barn, elever og foreldre.

For barnehagene framgår forventninger til atferd og oppførsel både av virksomhetsplanene og av de ansattes og styrernes beskrivelser av praksis. Forventningene formidles gjennom daglig veiledning, arbeid med sosial kompetanse, felles forståelse av regler og grenser i personalgruppene, samt gjennom oppstartsamtaler, foreldresamtaler og den daglige kontakten med foresatte. Foreldreundersøkelsen viser også at foreldrene opplever å få informasjon om innholdet i barnehagen og om eget barns utvikling.

For skolen framgår forventningene gjennom ordensreglementet, klasseregler og skolens arbeid med læringsmiljø. Lærerne opplyser at regler og forventninger gjennomgås med elevene ved skoleårets start og ved behov gjennom året. Elevrepresentantene bekrefter at reglene er kjent blant elevene, og at lærerne følger opp ved regelbrudd. Ansatte i skolemiljøteamet opplyser at lærere og elever som regel utarbeider felles regler og rutiner for hvordan de skal ha det i klasserommet og i ulike situasjoner gjennom skoledagen. Informasjon til foresatte formidles gjennom foreldremøter, utviklingssamtaler og løpende kontakt mellom skole og hjem. Samtidig viser elevundersøkelsen at elevene ved Meråker skole gjennomgående skårer lavere enn gjennomsnittet i Trøndelag på spørsmål om medvirkning i utforming av regler og om de voksne reagerer når elever blir utsatt for ubehagelige handlinger. Revisor vurderer at skolen har etablerte rutiner for å kommunisere forventninger til atferd og oppførsel, men at resultatet på elevundersøkelsen kan tyde på at forventningene og oppfølgingen ikke oppleves like tydelig av alle elever som det som framkommer i planverk og intervjuer.

2.2.3 Tilpassede oppgaver og aktiviteter

Revisjonskriterie:

- Barnehager og skole skal sørge for at barn og elever får tilpassede oppgaver og aktiviteter som gir mestring og fremmer utvikling

Barnehage

I virksomhetsplan Egga barnehage framgår det blant annet at barnehagen legger vekt på barns utvikling gjennom lek, erfaringer og relasjoner i hverdagen. Planen beskriver at barna skal få «gode opplevelser» og utvikle seg gjennom aktiviteter og samspill som er tilpasset deres forutsetninger.

I virksomhetsplanen for Tollmoen barnehage beskrives det blant annet at barnehagen skal sikre barns trivsel, utvikling og deltakelse, og at arbeidet bygger på at barna får erfaringer og utvikler seg i samspill med andre. Planen legger vekt på at barn skal kunne delta i aktiviteter som fremmer både utvikling og tilhørighet i fellesskapet.

Både ansatte og styrere i barnehagene beskriver at aktiviteter og det pedagogiske tilbudet tilpasses med utgangspunkt i observasjoner av barna. Styrer i ved Egga barnehage opplyser at observasjon og tilpasning er sentrale arbeidsmåter i barnehagen. Hun beskriver at ansatte justerer aktiviteter og innhold ut fra det de observerer hos barnet, og at verktøy som «TRAS⁸» og «Alle Med⁹» brukes ved behov. Bedre tverrfaglig innsats (BTI) og tilhørende handlingsveileder er også noe som benyttes som støtte i arbeidet med tidlig innsats og oppfølging av barn og unge. Videre forteller hun at noe av det viktigste de voksne gjør, er å observere og tilpasse. Pedagogisk leder ved Egga barnehage forteller at ansatte observerer barna kontinuerlig og tilpasser aktiviteter etter barnas behov. Informanten opplyser at noen barn trenger støtte i lek, mens andre trenger støtte knyttet til språk eller regulering av atferd.

Styrer i Tollmoen barnehage opplyser at barn som strever blir drøftet blant pedagogene og at det settes inn tiltak i barnegruppen. Hun forteller at små justeringer i struktur, arbeidsmetoder kan forebygge eller hjelpe de barn som har utfordringer på enkelte områder. Styrer beskriver

⁸ **TRAS** (Tidlig Registrering Av Språkutvikling) er et verktøy rettet spesifikt mot språkutvikling hos barn fra 2 til 5 år. Det kartlegger åtte språkområder delt inn i form, innhold og bruk. Formålet er å fange opp barn som har forsinket språkutvikling tidlig, slik at de kan få riktig hjelp, hentet fra: <https://tras.infovestforlag.no/logg-inn>

⁹ **ALLE MED** er et observasjonsmaterieell som kan benyttes på alle barn i barnehagen. Det dekker seks sentrale utviklingsområder: språkutvikling, lek, sosio-emosjonell utvikling, hverdagsaktiviteter, trivsel og sansemotorisk utvikling. Verktøyet gir et visuelt og helhetlig bilde av hva barnet mestrer, og brukes ofte aktivt inn mot foreldresamtaler og tverrfaglig samarbeid, hentet fra: <https://www.infovestforlag.no/products/alle-med-observasjonsskjema-20-stk>

også at tospråklige barn kan få ekstra oppfølging gjennom bruk av tegn til tale, ASK¹⁰ og språklige aktiviteter.

Pedagogisk leder i Tollmoen barnehage beskriver at barnehagen arbeider med hele barnegruppen når et barn strever. Hun opplyser at ansatte kan organisere lekegrupper og delta aktivt i leken for å støtte barn som har utfordringer med å komme inn i lek. For minoritetsspråklige barn brukes blant annet bilder i samlingsstunder for å gi barna like muligheter til å delta. Informanten forteller også at ansatte dokumenterer tiltak og følger med på progresjon hos barn som har behov for ekstra oppfølging.

PPT opplyser at barnehagene arbeider med å se hele barnegruppen og tilpasse tilbudet til den konkrete gruppen de har. PPT beskriver at barnehagene arbeider pedagogisk med å tilpasse tilbudet til barna, og at de ansatte har kompetanse til å gi et tilpasset pedagogisk tilbud. PPT forteller videre at de ansatte benytter profesjonsfellesskapet i barnehagene og kan be om råd og veiledning fra PPT ved behov. PPT opplyser at det ikke er etablert egne rutiner for en «før-henvisningsfase», men at praksisen bygger på dialog mellom barnehagene og PPT når det oppstår bekymringer eller behov for råd. Informantene i PPT beskriver at terskelen for å ta kontakt er lav, og at samarbeidet fungerer slik at barn som senere trenger oppfølging fra PPT normalt ikke kommer som overraskelser. PPT deltar også i observasjoner, evalueringer og oppfølgingsmøter når det er behov for tilrettelegging eller tilpasninger for enkeltbarn.

PPT opplyser samtidig at kommunen har en relativt høy andel barn og elever med flerspråklig bakgrunn. Informantene mener kommunen har et forbedringspotensial når det gjelder rammene for språkopplæring for minoritetsspråklige barn og elever. PPT beskriver at mange utvikler et godt hverdagsspråk, men at utviklingen av et mer avansert og faglig språk kan være utfordrende dersom rammene for språkopplæringen ikke er tilstrekkelige.

¹⁰ **ASK** (Alternativ og Supplerende Kommunikasjon) er kommunikasjonsformer som brukes når et barn helt eller delvis mangler talespråk, eller trenger støtte for å forstå og gjøre seg forstått. ASK kan blant annet omfatte bruk av tegn, bilder, symboler, konkrete eller andre kommunikasjons hjelpemidler. Målet er å gi barnet mulighet til å uttrykke seg, delta i aktiviteter og kommunisere med andre på en måte som er tilpasset barnets behov <https://www.kunnskapsbanken.net/kommunikasjon/hva-er-ask/>.

Tabell 5. Foreldrenes vurdering av barnehagens arbeid med lek, læring, sosial utvikling og språkutvikling.

Spørsmål	Skår
Jeg har inntrykk av at barnehagen legger til rette for allsidig lek og aktiviteter	4,7
Jeg har inntrykk av at barnehagen bidrar til mitt barns sosiale utvikling (vennskap, empati, vise hensyn osv.)	4,6
Jeg har inntrykk av at personalet i barnehagen oppmuntrer mitt barns nysgjerrighet og lyst til å lære	4,6
Jeg har inntrykk av at barnehagen tilrettelegger for mitt barns språkutvikling	4,5

Kilde: Meråker kommune

Tabellen viser at barnehagene i Meråker kommune skårer over 4 av potensielt 5 mulige på alle spørsmål i denne kategorien.

Skole

I kvalitetssikringsplan for Meråker skole 2025–2026 (rullert juni 2025) framgår det at oppfølgingen av elevenes læring skjer gjennom vurdering, kartlegging og dialog med elev og hjem. Det heter at vurderingsarbeidet skal bygge på prinsipper for vurdering for læring, og at kontaktlærere og faglærere skal arbeide etter disse prinsippene.

Planen viser videre at skolen gjennomfører nasjonale prøver og kartleggingsprøver for å få informasjon om elevenes nivå og utvikling. Det framgår at slike prøver kan gi informasjon om elevens mestringsnivå og brukes som grunnlag i underveisvurderingen. Kartlegging brukes også for å identifisere elever som har behov for tilpasninger, og det heter at kartlegging skal bidra til å undersøke behov for tilpasninger og tilrettelegging i opplæringen.

Oppfølgingen av den enkelte elev skjer ifølge planen blant annet gjennom elevsamtaler, utviklingssamtaler og samarbeid mellom skole og hjem. Kontaktlærer har en sentral rolle i dialogen med eleven og foresatte.

Når det gjelder tilpasset opplæring, framgår det at skolen plikter å arbeide for en best mulig tilpasset opplæring til den enkelte elevs forutsetninger og evner. Videre heter det at alle faglærere har ansvar for tilpasninger i sine fag som gir eleven muligheter for mestring og utvikling.

Lærerne beskriver at undervisningen tilpasses gjennom variasjon i arbeidsmåter, nivå og innhold. Tilpasningene bygger på kartleggingsresultater, tester, observasjoner, elevsamtaler og faglige vurderinger, samt lærernes kjennskap til elevene gjennom det daglige arbeidet. Informantene opplyser at elever får ulike oppgaver og ulik grad av støtte ut fra behov og faglig nivå. Resultatene fra kartlegginger og vurderinger brukes i samtaler mellom lærere og på teammøter for å vurdere hvilke tilpasninger som bør gjøres for enkeltelever eller elevgrupper.

Ansatte i skolemiljøteamet opplyser at det arbeides med både enkeltelever og elevgrupper når elever opplever faglige eller sosiale utfordringer. Informantene beskriver at tiltak drøftes i elevtjenesten og skolemiljøteamet, og at det samarbeides med lærere om tilpasninger ved behov. Det opplyses også om at måloppnåelse på læringsmål skal dokumenteres for hver enkelt elev, også elever med vedtak om individuell tilrettelagt opplæring. Informantene opplyser samtidig om at skolen i noen enkeltstående tilfeller ikke har lyktes godt nok med å tilpasse undervisningen for enkeltelever. Dette har i enkelte saker ført til manglende mestring og måloppnåelse, til tross for utredninger og forsøk på tilrettelegging.

PPT beskriver at god tilpasset opplæring innebærer at innhold og arbeidsmetoder tilpasses elevenes nivå og behov. PPT opplyser at lærernes kunnskap om elevene, sammen med kartleggingsresultater og observasjoner, er viktig som grunnlag for tilpasningene. PPT opplever at lærerne stort sett har kunnskap om elevene og hva de trenger. Informantene beskriver at resultater fra kartleggingsprøver drøftes når elever havner under bekymringsgrensen, og at lærernes kjennskap til elevene brukes i vurderingen av årsakene til resultatene og hvilke tiltak som bør settes inn.

PPT har heller ikke for skole utarbeidet egne rutiner for en før-henvisningsfase, men beskriver at arbeidet bygger på dialog mellom skolen og PPT. Informantene opplyser at terskelen for å ta kontakt med PPT er lav, og at lærere kan be om observasjon, kartlegging eller veiledning uten at det opprettes en formell sak. PPT beskriver samarbeidet med skolen som godt, og opplyser at elever som senere blir henvist til PPT vanligvis ikke kommer som overraskelser. PPT gjennomfører også observasjoner i klasser og gir råd til lærerne om tilrettelegging og oppfølging av elever.

Når det gjelder dokumentasjon av elevenes utvikling, opplyser PPT at praksis fremstår å variere blant lærerne. Informanten beskriver at noen lærere dokumenterer mye, mens andre dokumenterer mindre. PPT forteller samtidig at skolen drøfter resultater fra kartleggingsprøver og observasjoner, og at resultatene etter deres vurdering kan brukes mer aktivt i analysearbeid og utvikling av undervisningspraksisen.

Tabell 6. Elevenes vurdering av motivasjon, forståelse og faglig støtte i opplæringen.

Spørsmål	Enhet	Poengsnitt 7. trinn	Poengsnitt 10. trinn
Er du interessert i å lære på skolen?	Trøndelag	3,6	3,7
	Meråker	3,1	3,5
Tenk på når læreren går gjennom og forklarer nytt stoff på skolen. Hvor ofte forstår du det som læreren gjennomgår og forklarer?	Trøndelag	3,7	3,6
	Meråker	3,3	3,6
Lærerne forklarer tema og oppgaver slik at jeg forstår hvorfor vi jobber med dem	Trøndelag	Ikke tall	3,3
	Meråker	Ikke tall	3,2
Forklarer lærerne hva som er målene i de ulike fagene slik at du forstår dem?	Trøndelag	4,0	3,7
	Meråker	3,3	3,5
Når jeg har problemer med å forstå arbeidsoppgaver på skolen, får jeg god hjelp av lærerne	Trøndelag	4,2	3,9
	Meråker	3,6	3,8
Lærerne hjelper meg slik at jeg forstår det jeg skal lære	Trøndelag	4,2	3,9
	Meråker	3,4	3,6
Når jeg arbeider med skolefag, fortsetter jeg å jobbe selv om det jeg skal lære er vanskelig	Trøndelag	3,9	3,7
	Meråker	3,5	3,7

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Resultatene fra elevundersøkelsen viser at Meråker skole skårer lavere på flertallet av spørsmålene knyttet til motivasjon for læring og tilpasningen av undervisningen enn gjennomsnittet for Trøndelag.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at både barnehagene og skolen i hovedsak sørger for at barn og elever får tilpassede oppgaver og aktiviteter som gir mestring og fremmer utvikling.

Revisor vurderer at barnehagene arbeider systematisk med å tilpasse aktiviteter og oppfølging til barnas behov. Tilpasningene bygger på observasjoner, kartlegginger og tverrfaglig samarbeid, og omfatter blant annet tiltak for barn som har behov for ekstra støtte. Foreldreundersøkelsen og PPTs beskrivelser understøtter at barnehagene i stor grad lykkes med å tilpasse tilbudet til det enkelte barn. Samtidig peker PPT på et forbedringspotensial knyttet til rammene for språkopplæring for barn med flerspråklig bakgrunn.

Gjennomgangen viser at skolen har systemer og arbeidsmåter for å tilpasse opplæringen til elevenes behov, basert på kartlegginger, vurderinger og lærernes kjennskap til den enkelte elev. Elevundersøkelsen viser imidlertid at elevene ved Meråker skole gjennomgående skårer lavere enn gjennomsnittet i Trøndelag på spørsmål knyttet til motivasjon, forståelse og støtte i læringsarbeidet. Elevrepresentantene uttrykker også et ønske om mer praktiske og fysiske læringsaktiviteter. Revisor vurderer derfor at skolen har etablert systemer for tilpasset opplæring, men at elevenes opplevelse av mestring, motivasjon og tilpasning fortsatt har et utviklingspotensial.

2.2.4 Systematisk arbeid for å forebygge og håndtere mobbing

Revisjonskriterie:

- Barnehage og skole skal arbeide systematisk for å forebygge og håndtere mobbing og andre krenkelser.

Barnehage

I handlingsplan mot mobbing 2025 (revidert oktober 2025 for Tollmoen og Egga barnehage) framgår det at arbeidet mot mobbing og krenkelser er forankret i en nulltoleranse, og at ansatte har plikt til å følge med på barnas miljø. Planen beskriver at personalet skal gripe inn, varsle og undersøke dersom de får kunnskap eller mistanke om at barn utsettes for negative handlinger.

Planen er bygd opp slik at den både omhandler forebygging og oppfølging av hendelser. Den legger vekt på at ansatte skal være til stede i barnas lek og samspill, og løpende observere

relasjoner mellom barna. Samtidig beskriver den aktivitetsplikten hvor ansatte skal reagere og følge opp når det oppstår bekymringer eller hendelser.

Videre fremgår det at saker om mobbing og krenkelser skal undersøkes og følges opp med tiltak for å sikre et trygt og godt barnehagemiljø. Hensikten med oppfølgingen er å avdekke uheldige forhold tidlig og sikre at barna opplever trygghet, omsorg og utvikling i barnehagen.

Styrer i Egga barnehage forteller at handlingsplan mot mobbing tas opp både høst og vår. Hun beskriver at de i barnehagen ser lite direkte mobbing, men at de observerer atferd som kan utvikle seg til mobbing. Informanten forteller at ansatte er spesielt oppmerksomme på utestenging i lek, og at tiltak settes inn dersom barn gjentatte ganger ikke får delta i fellesskapet. Hun opplyser også at det er alltid de voksne sin oppgave og ansvar å følge opp slike situasjoner.

Pedagogisk leder i Egga barnehage forteller at handlingsplanen gjennomgås høst og vår, og at personalet snakker om hva som defineres som mobbing og hvordan ansatte skal opptre som rollemodeller for barna. Informanten beskriver at forebygging av mobbing skjer gjennom det daglige arbeidet i lek og aktiviteter, blant annet ved bruk av opplegget «Mitt valg».

Styrer i Tollmoen barnehage beskriver at det jobbes forebyggende ved å diskutere barn som strever sosialt i avdelingsmøter og personalmøter. Hun opplyser at ansatte setter inn tiltak dersom det oppstår tendenser til utestenging eller utfordringer i barnegruppen. Informanten forteller også at ansatte følger med på barn som gjentatte ganger blir ekskludert, og at lekegrupper brukes for å støtte barn som strever i samspill med andre.

Pedagogisk leder i Tollmoen barnehage opplyser at barnehagen har nulltoleranse for mobbing og at ansatte tar raskt tak i hendelser eller tendenser de blir oppmerksomme på. Informanten forteller at det arbeides med sosial kompetanse fra barna starter i barnehagen, og at ansatte diskuterer hva som er krenkelser, hvor grensen går og hvordan saker skal håndteres. Hun beskriver videre at foreldre og støttetjenester trekkes inn ved behov. Handlingsplan mot mobbing tas ifølge henne opp årlig, både i personalgruppen og mot foreldrene.

PPT opplyser at de voksne i barnehagene har høy tilstedeværelse blant barna, og beskriver at barnehagene arbeider med inkluderende tiltak. PPT vurderer terskelen for å reagere på krenkelser og mobbing som normal, og opplyser at barnehagene generelt arbeider aktivt med inkludering og forebygging.

Tabell 7. Foreldrenes vurdering av barnets trivsel og sosiale tilhørighet i barnehagen.

Spørsmål	Skår
Jeg opplever at barnet mitt trives i barnehagen	4,8
Jeg opplever at barnet mitt har venner i barnehagen	4,7

Kilde: Meråker kommune

Tabellen viser at barnehagene i Meråker skårer over 4 av potensielt 5 mulige på alle spørsmål i denne kategorien.

Skole

I handlingsplan for et godt læringsmiljø Meråker skole 2025–2026 (revidert juni 2025) framgår det at arbeidet med elevenes skolemiljø omfatter både forebygging og oppfølging av hendelser. Planen beskriver at skolen skal arbeide med et læringsmiljø som fremmer trygghet, trivsel og inkludering, og dette danner utgangspunktet for det forebyggende arbeidet.

Videre framgår det at skolen har plikter knyttet til håndtering av saker der elever ikke opplever et trygt og godt skolemiljø. Planen viser til aktivitetsplikten etter opplæringsloven, som innebærer at ansatte skal følge med, gripe inn, varsle og undersøke saker, samt sette inn tiltak når det er behov.

Rektor opplyser at handlingsplan mot mobbing gjennomgås årlig. Han forteller videre at ansatte har et selvstendig ansvar for å melde fra dersom de observerer krenkelser eller forhold som gjør at elever ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt. Dette gjelder også dersom ansatte observerer at voksne opptrer uheldig overfor elever. Utfordringer i skolemiljøet kan ofte ha sammenheng med forhold utenfor skolen, blant annet på digitale arenaer eller fritidsaktiviteter, forteller rektor. Skolen kan ved behov samarbeide med andre aktører for å følge opp slike saker. Rektor nevner eksempler hvor trenere har blitt invitert til møte med skolen knyttet til at hendelser på fritiden har påvirket skolemiljøet.

Lærerne beskriver at mobbing og krenkelser håndteres gjennom skolens rutiner for skolemiljøarbeid, samarbeid med skolemiljøteamet og tett oppfølging av elever. Informantene forteller at de følger med på elevenes trivsel gjennom observasjon, elevsamtaler og kontakt med foresatte. Ved bekymring eller hendelser tas saker opp med elever, foresatte og andre relevante instanser ved behov.

Ansatte i skolemiljøteamet opplyser at de jobber med saker som gjelder mobbing, krenkelser og utenforskap. Informantene beskriver at teamet arbeider både forebyggende og når konkrete saker oppstår. Det brukes blant annet relasjonskartlegging («speilegget») og andre tiltak for å fange opp elever som kan stå i fare for å falle utenfor fellesskapet.

Representanter fra elevrådet beskriver mobbing som at noen blir holdt utenfor, ertet eller utsatt for negative kommentarer over tid. De forteller at elever oppfordres til å si fra til lærerne dersom de ser at noen ikke har det bra eller blir utsatt for krenkelser. Elevrepresentantene opplyser at lærerne følger opp slike saker og er tydelige på hva som skjer videre når det meldes fra om hendelser.

PPT kjenner til at skolemiljøteamet arbeider aktivt med saker som gjelder mobbing og utestenging, og opplyser at de selv deltar i teamets arbeid ved behov. Informanten beskriver at skolemiljøteamet arbeider med klasser og elevgrupper der det er spørsmål om mobbing eller utenforskap. PPT framhever også gode relasjoner mellom voksne og elever som et viktig forebyggende tiltak.

Tabell 8. Elevenes vurdering av trivsel, sosial tilhørighet og motivasjon for skolegang.

Spørsmål	Enhet	Poengsnitt 7. trinn	Poengsnitt 10. trinn
Trives du på skolen?	Trøndelag	4,1	4,0
	Meråker	3,2	3,8
Har du noen medelever å være sammen med i friminuttene?	Trøndelag	4,7	4,7
	Meråker	4,4	4,6
Jeg gleder meg til å gå på skolen	Trøndelag	3,5	3,3
	Meråker	2,7	2,8

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Resultatene fra elevundersøkelsen viser at Meråker skole skårer lavere på samtlige spørsmål knyttet til skolemiljø enn gjennomsnittet for Trøndelag.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at både barnehagene og skolen arbeider systematisk for å forebygge og håndtere mobbing og andre krenkelser.

For barnehagene er arbeidet forankret i en felles handlingsplan mot mobbing som omfatter både forebygging og oppfølging av hendelser. Handlingsplanen gjennomgås jevnlig, og tema som mobbing, krenkelser, utestenging og sosial kompetanse drøftes løpende. Revisor vurderer at dette bidrar til et systematisk arbeid gjennom felles forståelse, bevissthet og håndtering av saker. Datagrunnlaget viser videre at barnehagene arbeider aktivt med å forebygge utenforskap gjennom tett oppfølging av barnas lek og samspill, tidlig innsats og målrettede tiltak. Foreldreundersøkelsen understøtter dette gjennom høye skårer på trivsel og vennskap.

For skolen viser datagrunnlaget at arbeidet med å forebygge og håndtere mobbing og krenkelser er integrert i det ordinære skolemiljøarbeidet. Handlingsplaner, rutiner, skolemiljøteam og relasjonskartlegging bidrar til systematisk oppfølging og tidlig identifisering av elever som står i fare for å falle utenfor fellesskapet. Revisor vurderer at skolen har etablert strukturer som legger til rette for både forebygging og håndtering av saker. Samtidig viser elevundersøkelsen lavere skårer enn gjennomsnittet i Trøndelag på spørsmål om trivsel, skoleglede og sosial tilhørighet. Dette indikerer et utviklingspotensial knyttet til elevenes opplevelse av skolemiljøet.

2.2.5 Barns og elevers medvirkning

Revisjonskriterie:

- Barnehage og skole skal sørge for at barn og elevers synspunkter skal innhentes og vektlegges

Barnehage

I virksomhetsplanen for Egga barnehage og for Tollmoen barnehage er det vist til at barns medvirkning er en del av det pedagogiske arbeidet, og at barnehagen skal legge til rette for at barna får delta aktivt i egen hverdag. Planene vektlegger at barna skal oppleve tilhørighet og deltakelse i fellesskapet, og at deres erfaringer og uttrykk skal tas på alvor.

Videre framgår det at barns medvirkning skjer gjennom daglige aktiviteter, lek og samspill, der ansatte skal legge til rette for at barna kan uttrykke seg og påvirke innholdet i

barnehagehverdagen. Dette innebærer at personalet må være til stede, observere og tolke barnas uttrykk, og bruke dette i planlegging og gjennomføring av aktiviteter.

Både styrere og ansatte beskriver at barns synspunkter og interesser brukes som grunnlag for planlegging av aktiviteter og innhold i hverdagen. Styrer ved Egga barnehage opplyser at barnas stemme og medvirkning handler om at ansatte observerer hva barna er opptatt av og gjør justeringer i aktivitetene ut fra dette. Hun beskriver at de minste barna uttrykker ønsker gjennom kroppsspråk og handlinger, mens eldre barn kan uttrykke sine meninger direkte. Pedagogisk leder ved Egga barnehage forteller at barna ikke kan bestemme alt, men at de ansatte forsøker å fange opp barnas interesser og ønsker. Hun beskriver at de ansatte spør barna hva de ønsker å lære mer om, og bruker barnas interesser som utgangspunkt for aktiviteter. Som eksempel forteller hun at de ansatte fanget opp at barna var opptatt av verdensrommet. Barna fikk komme med innspill til hva de ønsket å lære mer om, og dette dannet utgangspunkt for videre aktiviteter og arbeid i barnehagen.

Styrer ved Tollmoen barnehage beskriver at medvirkning handler om å lytte til alle barn, også barn som ennå ikke har utviklet språk. Hun opplyser at ansatte legger til rette for valgmuligheter i hverdagen og forsøker å forstå barnas behov og ønsker gjennom observasjon og dialog. Pedagogisk leder ved Tollmoen barnehage forteller at ansatte er lydhøre overfor barnas ønsker og at barna får mulighet til å påvirke aktiviteter og valg i hverdagen. Hun viser blant annet til valg mellom aktiviteter, turmål og lek, og beskriver at de ansatte vurderer medvirkningen ut fra barnas alder og forutsetninger.

Tabell 9. Foreldrenes vurdering av barnets medvirkning i barnehagen

Spørsmål	Skår
Jeg har inntrykk av at barnet mitt får være med å påvirke innholdet i barnehagen	3,9

Kilde: Meråker kommune

Tabellen viser at det barnehagene i Meråker har en skår på 3,9 av potensielt 5 på denne kategorien.

Skole

Ifølge handlingsplan for et godt læringsmiljø skal elevene involveres i arbeidet med skolemiljøet, blant annet gjennom elevundersøkelsen, elevråd og klassetrinnsmøter. Handlingsplanen viser også at elevundersøkelsen inngår som et tiltak for å følge med på skolemiljøet.

Kvalitetssikringsplan for Meråker skole omtaler flere arenaer hvor elevenes synspunkter kan komme fram. Planen viser til elevsamtaler og utviklingssamtaler som del av undervisvurderingen. Den beskriver også gjennomføring av elevundersøkelsen, hvor resultatene analyseres og presenteres for elever, foreldre, ansatte og Foreldrerådets arbeidsutvalg og samarbeidsutvalget. I tillegg omtales elevrådet som en arena for elevmedvirkning.

En lærer på ungdomsskolen forteller at klassene lager klasseregler i starten av skoleåret, og at prioriteringer for hvordan elevene skal være mot hverandre blir bestemt sammen med elevene. Læreren opplyser videre at elevene har stor medvirkning og innvirkning på måten det jobbes på i skolen og hvordan skoledagen skal være.

Lærer på mellomtrinnet vi har snakket med beskriver at barnets beste kan ligge til grunn for valg av alternative læringsarenaer, og at dette skjer i samråd med både barnet og foresatte. I saker som gjelder skolemiljø og krenkelser, opplyser læreren at barnets stemme er særskilt viktig.

Representanter fra elevrådet forteller at det er etablert sosiale mål på ungdomsskolen, som for eksempel å hilse på alle og inkludere flere medelever, dette når det gjelder tiltak for å bedre skolemiljøet. Når det gjelder undervisningen sier elevene at de ønsker mer fysisk læring og mindre stillesitting i undervisningen.

Representanter for skolemiljøteamet opplyser at de gjennomfører ulike tiltak sammen med elever, blant annet prosjekter knyttet til klasserom og aktiviteter for elevgrupper. Teamet forteller at spørreundersøkelser og samtaler med elever har vist at noen elever opplever at de ikke blir lyttet til, at lærerne ikke bryr seg eller at de ikke har noen å snakke med. Teamet opplyser også at elever tar kontakt med skolemiljøteamet og helsesykepleier om behov og utfordringer. Representantene fra teamet opplever at elever i større grad bør involveres i egen læring og bli lyttet til, og at elevstemmen skal tas med i vurderingen når undervisningen tilpasses den enkelte elev.

PPT opplyser at en viktig del av relasjonsarbeidet er at eleven opplever å bli hørt. Ifølge PPT må den voksne være tydelig, samtidig som eleven får uttrykke sine meninger og opplever at disse blir tatt på alvor.

Tabell 10. Elevenes vurdering av medvirkning i opplæringen.

Spørsmål	Enhet	Poengsnitt 7. trinn	Poengsnitt 10. trinn
Er dere elever med på å foreslå hvordan dere skal arbeide med fagene?	Trøndelag	3,1	2,8
	Meråker	2,5	2,4
Hører skolen på elevenes forslag?	Trøndelag	3,4	3,1
	Meråker	2,8	2,3

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Resultatene fra elevundersøkelsen viser at Meråker skole skårer lavere på samtlige spørsmål knyttet til medvirkning enn gjennomsnittet for Trøndelag.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at barnehager og skole i hovedsak sørger for at barn og elevers synspunkter innhentes og vektlegges.

I barnehagene viser både planverket og intervjudata at barnas interesser, ønsker og uttrykk brukes som grunnlag for planlegging og gjennomføring av aktiviteter. Foreldreundersøkelsen viser også at foreldrene i stor grad opplever at barna får påvirke innholdet i barnehagehverdagen.

I skolen viser dokumentasjon og intervjudata at elevenes synspunkter innhentes gjennom elevsamtaler, utviklingssamtaler, elevundersøkelsen, elevrådet og oppfølging av skolemiljø saker. Lærere opplyser at elevene har medvirkning i utforming av klasseregler og arbeidsmåter, og at barnets stemme skal vektlegges i aktuelle saker. Elevenes synspunkter inngår også i arbeidet med tilpasset opplæring og skolemiljø.

Samtidig viser resultatene fra elevundersøkelsen at elevene ved Meråker skole vurderer medvirkning lavere enn elever i Trøndelag på spørsmål om muligheten til å påvirke hvordan de arbeider med fagene og om skolen lytter til elevenes forslag. Dette samsvarer med opplysninger fra skolemiljøteamet om at enkelte elever opplever at de ikke blir lyttet til, og at elevene bør involveres mer i egen læring. Revisor vurderer derfor at skolen har etablerte ordninger for å innhente elevenes synspunkter, men at datagrunnlaget tyder på at ikke alle elever opplever at medvirkningen er reell i praksis.

2.2.6 Samarbeidet med foresatte

Revisjonskriterie:

- Barnehage og skole skal samarbeide jevnlig med foreldre om barn og elevers trivsel, utvikling og læring.

Barnehage

I virksomhetsplanene for begge barnehagene løftes det fram at samarbeid med foreldre er en del av barnehagens arbeid, og at samarbeidet knyttes til barnas trivsel og utvikling. Planene beskriver at barnehagen skal ha samarbeid og dialog med foresatte som grunnlag for oppfølging av barnet i hverdagen.

Både ansatte og styrere i barnehagene beskriver et jevnlig samarbeid med foresatte gjennom oppstartsamtaler, foreldresamtaler, foreldremøter og daglig kontakt ved levering og henting av barna.

Pedagogisk leder ved Egga barnehage opplyser at det gjennomføres foreldresamtaler to ganger i året. I samtalene blir foreldre og ansatte enige om hva det skal arbeides videre med for det enkelte barnet. Hun beskriver også at foreldrene involveres dersom barnehagen ser utfordringer hos et barn, og at PPT trekkes inn etter samtykke fra foreldrene ved behov. Informanten forteller at barnehagen sender ut ukentlige informasjonsbrev og månedsplaner med informasjon om aktiviteter og innhold i barnehagen.

Pedagogisk leder ved Tollmoen barnehage beskriver at foreldresamarbeidet skjer gjennom foreldresamtalene og den daglige kontakten med foresatte. Hun framhever betydningen av tillit mellom hjem og barnehage, og at kunnskap om barnet og familien gjør det lettere å tilpasse oppfølgingen av barnet. Informanten opplyser også at barnehagen arrangerer foreldremøter, foreldrekafe og ulike felles arrangementer for barn og foresatte.

Styrer ved Egga barnehage opplyser at det gjennomføres oppstartsamtale, oppfølgingssamtale etter oppstart og deretter to utviklingssamtaler per år. Før samtalene drøfter de ansatte barnets utvikling, trivsel og eventuelle utfordringer på avdelingsmøter. Utviklingssamtalene bygger på observasjoner fra hele personalgruppen på avdelingen.

Styrer ved Tollmoen barnehage forteller at foreldresamtaler gjennomføres to ganger i året, og at foreldre og barnehage sammen setter mål for perioden framover. Hun beskriver også at foreldre kan ta kontakt utenom de faste samtalene dersom det er behov for det. Informanten opplyser at ansatte møter foreldrene både ved levering og henting hver dag, og beskriver dette som en viktig del av samarbeidet mellom hjem og barnehage.

PPT opplyser at de deltar i samarbeid mellom barnehage og foresatte i saker der barn har behov for ekstra oppfølging. PPT beskriver også at PPT-rådgiver har deltatt på foreldremøter i barnehagene om tema som grensesetting og foreldrerollen.

Tabell 11. Foreldrenes vurdering av dialog, medvirkning og samarbeid mellom hjem og barnehage

Spørsmål	Skår
Jeg opplever å ha en god dialog med barnehagen om mitt barns utvikling	4,3
Barnehagen tar hensyn til mine synspunkter	4,3
Barnehagen jobber for å sikre foreldrenes medvirkning	4,2

Kilde: Meråker kommune

Tabellen viser at barnehagene i Meråker skårer over 4 av potensielt 5 mulige på alle spørsmål i denne kategorien.

Skole

I kvalitetssikringsplanen er det vist til at samarbeid mellom skole og hjem er en del av kvalitetssikringsarbeidet, og inngår som et eget område i planen. Oppfølgingen av eleven skjer blant annet gjennom faste utviklingssamtaler og kontakt mellom skole og foresatte, der kontaktlærer har ansvar for dialogen med hjemmet.

Videre beskriver handlingsplan for et godt læringsmiljø at skole–hjem-samarbeidet inngår i arbeidet med elevenes skolemiljø, blant annet gjennom møter og oppfølging i enkeltsaker.

Lærerne beskriver et jevnlig samarbeid med foresatte gjennom utviklingssamtaler, foreldremøter og kontakt ved behov. Lærer på barnetrinnet opplyser at samarbeid mellom skole og hjem er en viktig del av arbeidet med elevene, og at enkelte elever og familier følges opp tettere når situasjonen tilsier det. Foreldre orienteres om utvikling og utfordringer slik at situasjoner ikke kommer overraskende på foresatte.

Lærer på ungdomstrinnet opplyser at skolen gjennomfører to utviklingssamtaler i året med foresatte. Informanten forteller at ordensreglementet gjennomgås med foresatte på foreldremøter, og at foresatte kontaktes ved hendelser eller utfordringer knyttet til elevenes skolehverdag.

Ansatte i skolemiljøteamet opplyser at foresatte involveres i arbeidet med skolemiljø og oppfølging av elever. Teamet forteller at de har deltatt på foreldremøter for å informere om

arbeidet sitt, og at foreldre må samtykke før enkeltelever kan drøftes med navn i elevtjenesten. Informantene beskriver også at foresatte involveres når elever ikke har det trygt og godt på skolen, eller når det settes inn tiltak knyttet til skolemiljøet.

PPT opplyser at det i sakene de er involvert i stort sett er en god tone med utveksling av informasjon med foreldrene. PPT forteller også at det finnes flere arenaer hvor grensesetting og sosiale medier tas opp, og at leder for PPT har deltatt på foreldremøter om disse temaene.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at både barnehagene og skolen samarbeider jevnlig med foreldre om barn og elevers trivsel, utvikling og læring

For barnehagene er samarbeidet med foresatte forankret i virksomhetsplanene og beskrevet som en del av arbeidet med barnas trivsel og utvikling. Datagrunnlaget viser at barnehagene har flere faste arenaer for dialog med foresatte, blant annet oppstartsamtaler, oppfølgingssamtaler, foreldresamtaler, foreldremøter og daglig kontakt ved levering og henting. Informantene beskriver at foreldrene involveres i oppfølgingen av barnet, at det settes mål i samarbeid mellom hjem og barnehage, og at foresatte trekkes inn ved behov for ekstra oppfølging. Foreldreundersøkelsen viser gjennomgående høye resultater på spørsmål om dialog, medvirkning og samarbeid mellom hjem og barnehage.

For skolen viser både planverk og intervjudata at samarbeid mellom skole og hjem inngår som en del av arbeidet med elevenes læring, trivsel og skolemiljø. Samarbeidet skjer gjennom utviklingssamtaler, foreldremøter og løpende kontakt mellom skole og hjem. Informantene beskriver at foresatte involveres når det oppstår utfordringer knyttet til elevenes læring, trivsel eller skolemiljø, og at skolemiljøteamet og PPT deltar i samarbeidet ved behov. Datagrunnlaget viser et systematisk samarbeid mellom skole og hjem både i den ordinære oppfølgingen av elevene og i enkeltsaker som krever særskilt oppfølging.

2.2.7 Tilrettelegging for foreldrefellesskap

Revisjonskriterie:

- Barnehage og skole bør legge til rette for tiltak som styrker fellesskapet i foreldregruppen

Barnehage

Det er ikke i planverket for barnehagene vist konkret til tiltak for å styrke foreldrefellesskapet.

Styrer og pedagogisk leder ved Egga barnehage opplyser imidlertid at det arrangerer foreldremøter, foreldrekafe, jule- og påskefrokost i barnehagen, samt ulike sosiale arrangementer som høstfest og høstsammenkomst. Informantene forteller at arrangementene skal bidra til å skape fellesskap mellom barn, foreldre og ansatte, og at høstfesten blant annet brukes for å inkludere nye foreldre i barnehagemiljøet. De opplyser også at besteforeldre deltar på enkelte arrangementer, og at samarbeidsutvalget involveres i barnehagens arbeid.

Styrer ved Tollmoen barnehage opplyser at barnehagen arrangerer foreldremøter, jule- og påskefrokost, grillfest og andre sosiale arrangementer hvor foreldre, barn og ansatte møtes. Hun forteller at den årlige grillfesten arrangeres av samarbeidsutvalget. Pedagogisk leder beskriver også foreldremøter, foreldrekafe, julefrokost og påskefrokost som arenaer der foreldre kan møtes og bli kjent med hverandre. Styrer opplever samtidig at arbeidet med å styrke fellesskapet i foreldregruppen fortsatt har et forbedringspotensial.

Skole

Det er ikke i planverket for skole vist konkret til tiltak for å styrke foreldrefellesskapet. Samtidig opplyser rektor at skolen arrangerer aktiviteter hvor foresatte inviteres til å delta sammen med skolen og elevene. Dette gjelder blant annet aktiviteter i forbindelse med jul, leirskole, turer, skidager og isfiske. Rektor forteller videre at besøksgrupper eller familiegrupper organiseres av foreldrekontaktene, og at skolen gjennomfører et storforeldremøte hver høst der alle foreldrekontakter inviteres.

I intervjuene med lærerne, skolemiljøteamet og elevrådet fremkommer det få opplysninger om særskilte tiltak som har som formål å styrke fellesskapet mellom foresatte. Informantene beskriver foreldremøter, utviklingssamtaler og kontakt mellom skole og hjem, men disse omtales i hovedsak som tiltak for samarbeid om elevenes trivsel, utvikling og læring.

PPT opplyser at tema som grensesetting, foreldrerollen og bruk av sosiale medier tas opp på ulike arenaer i kommunen. Informanten forteller at leder for PPT har deltatt på foreldremøter om disse temaene, og at PP-rådgiver for barnehage har hatt innlegg i barnehagene i Meråker. PPT beskriver samtidig at det er signaler om at det å være en robust og tydelig forelder kan

være utfordrende for enkelte foreldregrupper. Informanten viser også til at foreldregruppen i kommunen er sammensatt, blant annet med familier med ulik tilknytning til arbeidsliv, fritidsaktiviteter og lokalsamfunn, samt en relativt høy andel flerspråklige familier med kort botid i Norge. Ifølge PPT kan dette skape utfordringer knyttet til inkludering og det å samle hele foreldregruppa.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at barnehage og skole legger til rette for tiltak som styrker fellesskapet i foreldregruppen

Barnehagene legger til rette for flere møteplasser som kan bidra til å styrke fellesskapet i foreldregruppen. Foreldremøter, foreldrekaffe, frokostarrangementer og sosiale sammenkomster gir foreldre anledning til å møtes og bli kjent med hverandre. Samtidig framgår det ikke av planverket at barnehagene har konkrete tiltak for å styrke foreldrefellesskapet.

Skolen legger også til rette for flere aktiviteter hvor foresatte kan møtes, blant annet gjennom arrangementer i forbindelse med jul, leirskole, turer, skidager og isfiske. Besøksgrupper eller familiegrupper organisert av foreldrekontaktene, samt storforeldremøter, er tiltak som kan bidra til å styrke fellesskapet i foreldregruppen. Samtidig framgår det ikke av planverket at skolen har konkrete tiltak for dette formålet.

2.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at barn og unges behov for mestring og inkludering i hovedsak blir hensyntatt i barnehage og skole i Meråker kommune.

Barnehagene arbeider systematisk med relasjoner, inkludering, medvirkning, tilpasning av aktiviteter og samarbeid med foresatte. Datagrunnlaget viser at de ansatte har et bevisst fokus på barns trivsel, deltakelse og utvikling, og foreldreundersøkelsen gir gjennomgående positive resultater knyttet til trygghet, trivsel, utvikling og medvirkning. Dette understøtter at barnehagene i stor grad legger til rette for at barna skal oppleve mestring, tilhørighet og inkludering.

Skolen har etablert rutiner og tiltak for relasjonsarbeid, tilpasset opplæring, elevmedvirkning, skolemiljøarbeid og samarbeid med foresatte. Samtidig viser elevundersøkelsen lavere

resultater enn gjennomsnittet i Trøndelag på flere områder som har betydning for elevenes opplevelse av mestring og inkludering. Opplysninger fra skolemiljøteamet og PPT viser også at enkelte elever opplever at de ikke blir tilstrekkelig lyttet til eller fulgt opp av voksne ved skolen. Revisor vurderer derfor at skolen har etablert tiltak og arbeidsmåter som skal fremme mestring og inkludering, men at elevenes opplevelser viser et utviklingspotensial knyttet til relasjoner, medvirkning og læringsmiljø.

2.4 Anbefaling

- Meråker kommune bør følge opp hvordan elever opplever å bli hørt og fulgt opp av voksne ved skolen.

3 TILRETTELEGGING AV FRITIDSTILBUDET

3.1 Problemstilling

- **Legger kommunen til rette for at barn og unge får delta i fritidsaktiviteter?**

Problemstillingen undersøker om kommunen har lagt vekt på sentrale forhold for å legge til rette for fritidsaktiviteter for barn og unge, og om dette samsvarer med erfaringene til barn og unge og aktørene som tilbyr aktivitetene.

3.2 Funn

3.2.1 Kunnskapsgrunnlaget

Revisjonskriterie:

- Kommunen bør ha kunnskap om sosiale forskjeller i deltakelse i fritidsaktiviteter og evaluere tiltak for å fremme deltakelse

Dokumentasjon

I oversiktsdokument for folkehelse og påvirkningsfaktorer i Meråker kommune 2024–2027 framgår det at kommunen benytter blant annet Ungdata som kunnskapsgrunnlag for å beskrive barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter. Folkehelseoversikten inneholder opplysninger om deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter og omtaler forhold som kan påvirke deltakelsen. Dokumentet viser at det er forskjeller i deltakelse ut fra familiens bakgrunn, og peker på ulike forhold som kan påvirke muligheten til å delta. I oppsummeringen av kapitlet om samfunnsdeltakelse framgår det at enkelte grupper kan møte barrierer for deltakelse, samtidig som mange barn og unge i kommunen deltar i organisert fritid, særlig innen idrett

Intervjudata

Kommunens folkehelsekoordinator og SLT-koordinator opplyser at kommunen benytter folkehelseprofilen, oppvekstprofilen og Ungdata-undersøkelsen som kunnskapsgrunnlag i arbeidet med barn og unge. Informanten forteller at både mellomtrinnet og ungdomstrinnet deltar i Ungdata-undersøkelsen, noe som gir kommunen mulighet til å følge utviklingen over tid. Hun viser også til at ungdommer har deltatt i kartlegginger gjennom prosjektet «Være

med»¹¹ og ved etableringen av fritidsklubben, blant annet gjennom spørreundersøkelser om hvilke møteplasser ungdommene ønsket.

Folkehelsekoordinatoren opplyser at kommunen har utfordringer knyttet til lavinntekt og utenforskap, og beskriver at dette er tema i samarbeidet mellom blant annet NAV, PPT, barnevern, politi og kommunens sektorer gjennom SLT-modellen¹². Informanten forteller at kommunen arbeider med å redusere utenforskap og at dette perspektivet inngår i kommunens planarbeid og folkehelsearbeid.

Leder for idrettsrådet opplyser at økonomiske og sosiale forhold som kan påvirke deltakelse i fritidsaktiviteter er tema i dialogen mellom idrettsrådet og kommunen. Informanten viser til at kostnader kan være en barriere for deltakelse for enkelte barn og unge.

Når det gjelder evaluering av tiltak, opplyser folkehelsekoordinatoren og SLT-koordinatoren at dette i liten grad var etablert da hun begynte i stillingen. Informanten forteller at kommunen nå har økt oppmerksomhet på evaluering og oppfølging av tiltak, og viser til faste møtearenaer hvor kommunens satsingsområder, inkluderingsarbeid og oppfølging av tiltak drøftes.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at kommunen har kunnskap om sosiale forskjeller i deltakelse i fritidsaktiviteter og arbeider med tiltak for å fremme deltakelse.

Vurderingen bygger på at kommunen benytter flere kunnskapskilder, blant annet Ungdata, folkehelseprofilen og oppvekstprofilen. Dokumentasjon og intervjudata viser også at kommunen har kunnskap om økonomiske og sosiale forhold som kan påvirke deltakelsen i fritidsaktiviteter. Informantene beskriver at utenforskap og deltakelse i fritidsaktiviteter inngår i kommunens folkehelsearbeid, planarbeid og samarbeid mellom ulike tjenester.

¹¹ VærMed er et stort folkehelseprosjekt i hele Værnesregionen med varighet fra 2019-2024. Hentet fra: [VærMed - Stjørdal kommune](#)

¹² Samordning av lokale kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT) er en samordningsmodell for rus og kriminalitetsforebyggende arbeid. Kriminalitetsforebygging handler om å satse systematisk på å unngå kriminalitet i stedet for å reparere. Forebygging av kriminalitet henger ofte sammen med samfunnets generelle forebygging.

3.2.2 Møteplasser og meningsfulle tilbud

Revisjonskriterie:

- Kommunen bør legge til rette for møteplasser og meningsfulle fritidstilbud for barn og unge i nærmiljøet.

Dokumentasjon

Oversiktsdokument for folkehelse og påvirkningsfaktorer i Meråker kommune omtaler fritidstilbud og møteplasser for barn og unge under temaet samfunnsdeltakelse. Dokumentet viser til at ungdommer er særlig fornøyde med idrettsanleggene i kommunen, mens kulturtilbud, lokaler for å møtes på fritiden og kollektivtilbudet får lavere tilfredshet. Dokumentet omtaler også at en privat aktør startet fritidsklubb for ungdom i alderen 12–17 år hver 14. dag fra januar 2025, og at kommunen er i startfasen med å etablere et fritidstilbud eller en åpen møteplass for barn og unge. Videre vises det til eksisterende aktivitetstilbud gjennom idretts- og kulturaktiviteter samt turposter tilrettelagt for familier.

Årsberetning for 2024 beskriver Meråker bibliotek som et viktig møtested i kommunen og opplyser at biblioteket har stabilt høyt besøk og utlån. Årsberetningen viser også til aktivitet i kulturskolen med 84 elever fordelt på 113 elevplasser ved utgangen av 2024.

I en presentasjon fra samarbeidsmøte mellom idretten og Meråker kommune henvises det til at Meråker kommunen og flere andre kommuner har sluttet seg til fritidserklæringen for Trøndelag. Her fremsettes målsettingen om at alle barn i Meråker skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre. Erklæringen omhandler samarbeid mellom kommunen, idretten og frivilligheten om aktiviteter for barn og unge.

Intervjudata

Kommunens folkehelsekoordinator og SLT-koordinator opplyser at kommunen har flere møteplasser og fritidstilbud for barn og unge. Informanten viser blant annet til fritidsklubb, kulturskole, sommeraktivitetene «63 grader» og «Superuke», samt aktiviteter i regi av frivillighetssentralen. Hun opplyser også at en privat fritidsklubb ble etablert etter at ungdommene hadde gitt innspill om hvilken møteplass de ønsket. Frivillighetssentralen har også prøvd seg med en egen fritidsklubb, men her var geografisk avstand en utfordring og initiativet ble ikke videreført.

Folkehelsekoordinatoren forteller at kommunen bidrar til aktivitetstilbud gjennom idretten, blant annet allidrett for de yngste. Hun viser til at fotballhallen åpnes i ferier og perioder med dårlig vær, og at det er etablert nye aktivitetstilbud som freeski. Ifølge folkehelsekoordinatoren mottar

kommunen også innspill om behov for nye aktiviteter, blant annet basketball og kampsport. Videre opplyser hun at fritidsklubben tilbyr aktiviteter som musikk, gaming og gym. Biblioteket har ifølge folkehelsekoordinatoren prøvd ut legokvelder og kinokvelder, og har et tett samarbeid med skolen. Folkehelsekoordinatoren opplyser også at Meråker alpinsenter er kommunalt eid.

Representanter fra elevrådet opplyser at det finnes flere fritidsaktiviteter i kommunen, særlig innen ski, fotball og håndball. Elevrepresentantene beskriver at det er mye ski og fotball og håndball, og viser også til tilbud som freeski, diskolf og kulturskolen. Samtidig opplyser de at enkelte aktivitetstilbud mangler, og trekker fram volleyball som et eksempel.

Leder for Varden IL beskriver at idrettslaget arbeider med å utvikle aktiviteter for barn og unge og arrangerer ulike tilbud og arrangementer.

Leder for idrettsrådet opplyser at idrettsrådet arbeider med spørsmål knyttet til aktivitetstilbud og anlegg, og at behov for aktiviteter løftes i dialogen med kommunen.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at kommunen legger til rette for møteplasser og meningsfulle fritidstilbud for barn og unge i nærmiljøet.

Vurderingen bygger på at kommunen kan vise til flere møteplasser og aktivitetstilbud for barn og unge gjennom blant annet fritidsklubb, kulturskole, bibliotek, idrettsaktiviteter og ferieaktiviteter. Dokumentasjon og intervjudata beskriver også samarbeid mellom kommunen, idretten og frivilligheten om aktivitetstilbud til barn og unge. Informantene opplyser videre at kommunen mottar innspill om behov for nye aktiviteter, og at fritidsklubben ble etablert etter innspill fra ungdommene selv.

3.2.3 Egnede lokaler og anlegg

Revisjonskriterie:

- Kommunen bør sørge for egnede lokaler og anlegg som gjør fritidsaktiviteter tilgjengelige.

Dokumentasjon

I presentasjonen fra samarbeidsmøte mellom idretten og Meråker kommune vises det til fritidserklæringen for Trøndelag som legger til grunn at tilgangen til et mangfold av idretts- og aktivitetsanlegg har stor betydning for barn og unge sine oppvekstvilkår. Under

satsingsområdet anlegg heter det at anlegg skal være viktige fysiske og sosiale møteplasser, som er åpne og tilgjengelige for alle på lik linje, uavhengig av funksjonsevne. Videre framgår det at det skal sikres areal og utvikles bærekraftige og stedstilpassede anlegg som stimulerer til aktivitet, og at det skal arbeides for gode og hensiktsmessige anlegg i nærmiljøet.

I oversiktsdokument for folkehelse og påvirkningsfaktorer i Meråker kommune omtales tilgang til anlegg og nærmiljø som en del av grunnlaget for folkehelsearbeidet. Dokumentet viser til at det finnes nærmiljøanlegg i tilknytning til sentrum og skoleområdene, og at gang- og sykkelveier er løftet fram som et framtidig fokusområde. Dokumentet viser også til at kommunen har avsatt arealer til friluftsliv, grøntområder og idrettsanlegg.

Intervjudata

Kommunens folkehelsekoordinator og SLT-koordinator opplyser at fylkeskommunen har videreført ordningen med gratis halleie. Informanten forteller at dette bidrar til å holde kostnadene nede for lag og foreninger som tilbyr aktiviteter til barn og unge. Hun opplyser samtidig at kommunen ikke har egne kommunale haller, og at aktivitetene i dag gjennomføres i hallen tilknyttet videregående skole. Folkehelsekoordinatoren opplyser videre at gymsalen ved skolen skal rives, og at aktivitetene derfor er flyttet til hallen ved den videregående skolen. Hun beskriver også at hallen åpnes for fotball i perioder med dårlig vær og i ferier for å gi barn og unge tilgang til aktivitetstilbud.

Folkehelsekoordinatoren opplyser at fritidsklubben er lokalisert på skolens område og benytter flere rom, blant annet musikkrom, hobbyrom, gamingrom, gymsal og oppholdsrom. Hun forteller at det er under bygging et nytt mestringsbygg, der det er planlagt lokaler til fritidsklubben. Videre opplyser hun at biblioteket har arrangert kinokvelder og legokvelder, og at biblioteket samarbeider tett med skolens klasser. Informanten opplyser også at Meråker alpinsenter er eid av kommunen.

Ifølge folkehelsekoordinatoren er idrettsanleggene i hovedsak tilgjengelige for personer med funksjonsnedsettelse, men hun peker samtidig på at garderobefasilitetene kunne vært bedre tilrettelagt. Hun forteller videre at kommunen forsøker å legge til rette for deltakelse i idrettslagene så langt det lar seg gjøre.

Leder for Varden IL opplyser at idrettslaget samarbeider med kommunen om tilgang til anlegg, og viser til ordninger knyttet til bruk av idrettsanlegg og skiløyper. Leder for idrettsrådet forteller at behov knyttet til idrettsanlegg og aktivitetsarenaer løftes i idrettsrådets arbeid og i dialogen med kommunen.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at kommunen sørger for egnede lokaler og anlegg som gjør fritidsaktiviteter tilgjengelige.

Vurderingen bygger på at det finnes flere arenaer for organiserte og uorganiserte fritidsaktiviteter for barn og unge i kommunen. Selv om kommunen ikke disponerer egen idrettshall, har kommunen tilgang til hallkapasitet gjennom samarbeid med fylkeskommunen. I tillegg er det etablert andre aktivitetsarenaer gjennom blant annet fritidsklubb, bibliotek og alpinsenter. Revisor legger også vekt på at kommunen samarbeider med idrettsråd, idrettslag og andre aktører om tilgang til og utvikling av aktivitetsarenaer. Datagrunnlaget gir ikke indikasjoner på at manglende tilgang til lokaler eller anlegg begrenser muligheten for å tilby fritidsaktiviteter til barn og unge.

3.2.4 Arbeidet med å redusere økonomiske barrierer

Revisjonskriterie:

- Kommunen bør jobbe med å redusere økonomiske barrierer for deltakelse i fritidstilbud.

Dokumentasjon

I oversiktsdokument for folkehelse og påvirkningsfaktorer i Meråker kommune framgår det at økonomi kan påvirke barn og unges muligheter til å delta i fritidsaktiviteter. Dokumentet viser til at kostnader knyttet til aktivitetstilbud er en mulig forklaring på forskjeller i deltakelse mellom barn og unge med ulik familiebakgrunn. Folkehelseoversikten viser videre at 22,1 prosent av barna i Meråker bodde i husholdninger med lav inntekt i 2023. Ungdataundersøkelsen fra 2024 viser også at 24 prosent av ungdomsskoleelevene oppga at familien manglet penger til fritidsaktiviteter. Dokumentet omtaler dette som barnas egen opplevelse av familieøkonomien.

I Idrettspolitisk erklæring for Trøndelag framgår det under satsingsområdet fysisk aktivitet at aktørene skal arbeide for inkludering, mangfold og økt deltakelse, og at økonomiske barrierer for deltakelse i idrett og fysisk aktivitet skal fjernes.

Intervjudata

Kommunens folkehelsekoordinator og SLT-koordinator opplyser at kommunen har utfordringer knyttet til lavinntekt og utenforskap, og beskriver at dette er tema i samarbeidet mellom blant annet NAV, PPT, barnevern, politi og kommunens sektorer. Informanten forteller at kommunen er avhengig av et tett samarbeid med NAV i arbeidet med disse utfordringene.

Folkehelsekoordinatoren opplyser at kommunen tidligere har hatt en kontingentkasse som ble administrert av helsesykepleier. Gjennom ordningen kunne familier søke om støtte til barns deltakelse i fritidsaktiviteter. Informanten opplyser at ordningen ikke videreføres i 2026 fordi kommunen ikke mottok tilskuddsmidler. Hun forteller samtidig at familier oppfordres til å ta kontakt med NAV dersom de har behov for økonomisk støtte til fritidsaktiviteter for barn. Kommunedirektøren har i sin uttalelse til denne rapporten vist til at kontingentkasse nå er opprettet igjen.

Videre opplyser folkehelsekoordinatoren at fylkeskommunens ordning med gratis halleie er videreført, noe som bidrar til at lag og foreninger kan holde treningsavgiftene nede. Hun viser også til at utlånsutstyr etter avviklingen av BUA er gjort tilgjengelig gjennom skolen, slik at barn kan låne utstyr ved behov. Folkehelsekoordinatoren forteller videre at kommunen eier Meråker alpinsenter, og at det arbeides for å holde kostnadene ved bruk av anlegget på et lavest mulig nivå innenfor rammene av forsvarlig drift.

Leder for idrettsrådet opplyser at økonomiske forhold som kan begrense deltakelse i fritidsaktiviteter er tema i dialogen med kommunen. Informanten viser blant annet til betydningen av lave kostnader og gratis tilgang til anlegg for å gjøre aktivitetene tilgjengelige for flest mulig.

Leder for Varden IL beskriver at idrettslaget arbeider for å holde treningsavgiftene lave. Lave kostnader er et bevisst tiltak for å bidra til inkludering og deltakelse blant barn og unge.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at kommunen arbeider med å redusere økonomiske barrierer for deltakelse i fritidstilbud

Kommunen har kunnskap om økonomiske barrierer og viser til flere tiltak som bidrar til å redusere kostnader, blant annet gratis halleie, utlån av utstyr og samarbeid med NAV om støtteordninger. Det er også vist til at kontingentkassen igjen er opprettet.

3.2.5 Informasjon om fritidstilbudet

Revisjonskriterie:

- Kommunen bør bidra til at barn, unge og foreldre får god og tilgjengelig informasjon om fritidstilbud.

Dokumentasjon

I oversiktsdokument for folkehelse og påvirkningsfaktorer i Meråker kommune 2024–2027 omtales kunnskap om fritidsaktiviteter og aktivitetstilbud som en faktor som kan påvirke deltakelsen blant barn og unge. Dokumentet viser til at manglende oversikt over aktivitetstilbudet for barn og unge kan være en del av forklaringen på forskjeller i deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter.

Intervjudata

Kommunens folkehelsekoordinator og SLT-koordinator opplyser at kommunen har etablert aktivitetsplattformen Friskus¹³ for å gjøre informasjon om aktiviteter og fritidstilbud lettere tilgjengelig for barn, unge og foreldre. Løsningen ble utviklet etter prosjektet «Være med», og at siden skal samle informasjon om aktiviteter for barn og unge i kommunen. Hun opplyser samtidig at kommunen fortsatt arbeider med organiseringen og videreutviklingen av siden, og at det foreløpig ikke er avklart hvem som skal ha hovedansvaret for oppfølgingen av innholdet.

Folkehelsekoordinatoren opplyser videre at kommunen har forsøkt å synliggjøre fritidstilbud gjennom kommunens hjemmesider og gjennom informasjon fra ulike tjenester. Hun forteller blant annet at helsestasjonen har informert om aktivitetstilbud og støtteordninger som kan være aktuelle for familier.

Pedagogisk leder ved Tollmoen barnehage opplyser at barnehagen informerer om allidrettstilbudet i kommunen. Barnehagen anbefaler særlig tilbudet til familier med flerspråklig bakgrunn, og forklarer nærmere hvor og når aktivitetene gjennomføres.

En lærer ved Meråker skole opplyser at skolen deler ut informasjon om idrettsaktiviteter og andre fritidstilbud til elevene. Informanten forteller at skolen, for foreldre med minoritetsspråklig bakgrunn, har avtalt med voksenopplæringen at informasjon kan gjennomgås med foreldre i skoletiden. Skolen har også tilgang til tolk som benyttes ved møter og samtaler ved behov. Informanten opplyser samtidig at informasjonsskriv om fritidsaktiviteter normalt ikke oversettes, og at foreldremøter kan være utfordrende når det er representert flere ulike språk. Flere foreldre benytter ulike hjelpemidler for å oversette informasjon ved behov.

Representantene vi har snakket med fra elevrådet er usikre på om det finnes en samlet oversikt over aktivitetstilbudene. De opplyser at det tidligere ble delt ut informasjon på papir, men at dette skjer i mindre grad nå.

¹³ Hjemmesiden til Friskus: <https://meraker.friskus.com/>

Leder for Varden IL opplyser at informasjon om aktivitetstilbudene formidles gjennom idrettslagets egne informasjonskanaler.

Leder for idrettsrådet opplyser at rådet videreformidler informasjon fra Norges idrettsforbund til idrettslagene i kommunen.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at kommunen bidrar til at barn, unge og foreldre får informasjon om fritidstilbud. Samtidig tyder datagrunnlaget på at informasjonen ikke er like tilgjengelig for alle målgrupper.

Vurderingen begrunnes med at kommunen benytter flere informasjonskanaler, blant annet Friskus, kommunens nettsider og informasjon gjennom kommunale tjenester. Skolen formidler også informasjon om fritidstilbud til elever og foreldre, og opplyser at minoritetsspråklige foreldre kan få informasjon gjennom voksenopplæringen eller ved bruk av tolk. Samtidig opplyser skolen at informasjon om fritidsaktiviteter normalt ikke oversettes. Elevrådet forteller at de er usikre på om det finnes en samlet oversikt over aktivitetstilbudene, og at det tidligere ble delt ut mer informasjon på papir enn i dag. Intervjudata viser også at det er behov for å utpeke en hovedansvarlige for å drifte nettsiden til Friskus fremover.

3.2.6 Samarbeidet med aktører som tilbyr fritidsaktiviteter

Revisjonskriterie:

- Kommunen bør samarbeide aktivt med frivillighet, idrett og andre aktører for å utvikle fritidstilbudet.

Dokumentasjon

I presentasjonen fra samarbeidsmøte mellom idretten og Meråker kommune framgår det at kommunen har etablert et samarbeid med idretten om barn og unges fritidstilbud. Dokumentet beskriver et samarbeidsmøte mellom kommunen, idrettsrådet, idrettslagene, politisk ledelse og administrasjonen. Formålet med møtet var blant annet å avklare forventninger, drøfte hva kommunen og idretten bidrar med i dag, og identifisere tiltak som kan gjennomføres i fellesskap.

I idrettspolitisk erklæring for Trøndelag som Meråker kommune har sluttet seg til, legges det blant annet vekt på å styrke samarbeidet mellom idretten og offentlige aktører om et allsidig aktivitetstilbud, samt å styrke samarbeidet mellom idrett, kultur, offentlig sektor og næringsliv.

I oversiktsdokument for folkehelse og påvirkningsfaktorer i Meråker kommune viser det til at kommunen har mange lag og foreninger og et aktivt kultur- og organisasjonsliv. Under satsingsområdet «Flere i aktivitet, både arbeid og fritid» omtales samarbeid mellom kommunen, frivilligheten og andre aktører som en del av arbeidet med aktivitet og deltakelse. I oppsummeringen av kapitlet om livsstilsvaner framgår det også at kommunen ønsker et større samarbeid med frivilligheten om lavterskelaktiviteter.

Kommunen har også dokumentert en samarbeidsavtale mellom kommunen og Meråker Frivilligsentral. Avtalen beskriver blant annet samarbeid om frivillig arbeid, koordinering av aktiviteter og kontakt mellom frivillige, organisasjoner og kommunen.

Intervjudata

Kommunens folkehelsekoordinator og SLT-koordinator opplyser at kommunen samarbeider med frivilligheten, idretten og andre aktører om fritidstilbud til barn og unge. Informanten viser blant annet til samarbeid med frivillighetssentralen, idrettsrådet, lag og foreninger, fritidsklubben og ulike kommunale tjenester om aktiviteter og møteplasser for barn og unge. Hun forteller også at ungdommer har gitt innspill til utvikling av tilbud gjennom prosjektet «Være med» og i forbindelse med etableringen av fritidsklubben.

Folkehelsekoordinatoren opplyser videre at kommunen mottar innspill om behov for nye aktiviteter, blant annet basketball og kampsport. Informanten forteller at slike innspill inngår i kommunens arbeid med utvikling av fritidstilbud for barn og unge.

Leder for idrettsrådet opplyser at idrettsrådet har dialog med kommunen om aktivitetstilbud og anlegg for barn og unge. Informanten beskriver at utfordringer og behov knyttet til deltakelse i fritidsaktiviteter løftes i samarbeidet med kommunen.

Leder for Varden IL opplyser at idrettslaget samarbeider med kommunen og andre lokale aktører om aktivitetstilbud og arrangementer. Utvikling av aktiviteter for barn og unge er en sentral del av idrettslagets arbeid.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at kommunen samarbeider aktivt med frivillighet, idrett og andre aktører for å utvikle fritidstilbudet for barn og unge

Vurderingen bygger på at kommunen har etablerte samarbeidsarenaer med idretten og frivilligheten, at samarbeidet er formalisert gjennom samarbeidsavtaler, og at behov og

utvikling av fritidstilbud drøftes i dialog mellom kommunen og aktuelle aktører. Intervjudata viser også at kommunen mottar innspill om behov for nye aktiviteter og involverer frivilligheten og idretten i arbeidet med å utvikle tilbud til barn og unge.

3.2.7 Barn og unges medvirkning på fritidstilbudet

Revisjonskriterie:

- Kommunen bør legge til rette for barn og unges medvirkning i utvikling av fritidstilbudet.

Dokumentasjon

I oversiktsdokument for folkehelse og påvirkningsfaktorer i Meråker kommune trekkes Meråker ungdomsråd fram som en arena for barn og unges stemme i lokalmiljøet. I oppsummeringen av kapitlet om samfunnsdeltakelse omtales ungdomsrådet som en del av kommunens arbeid knyttet til barn og unges medvirkning.

Intervjudata

Kommunens folkehelsekoordinator og SLT-koordinator opplyser at ungdommer ble involvert i arbeidet med etableringen av fritidsklubben. Informanten forteller at kommunen innhentet innspill om hvilken type møteplass ungdommene ønsket. Hun opplyser også at ungdommer deltok i kartlegginger gjennom prosjektet «Være med» i regi av Værnesregionen, og at innspillene ble brukt i arbeidet med å utvikle fritidstilbud og møteplasser for barn og unge.

Folkehelsekoordinatoren forteller videre at hun er veileder og sekretær for ungdomsrådet. Hun opplyser at Kommunedelplan for kultur 2024–2036 ble behandlet i ungdomsrådet for å innhente ungdommenes synspunkter før videre behandling av planen.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at kommunen legger til rette for barn og unges medvirkning i utviklingen av fritidstilbud.

Dette bygges på at kommunen har innhentet innspill gjennom ungdomsrådet, spørreundersøkelser og prosjektet «Være med». Intervjudata viser også at ungdommenes innspill gjennom ungdomsrådet har blitt brukt i arbeidet med møteplasser og fritidstilbud.

3.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at Meråker kommune i stor grad legger til rette for at barn og unge får delta i fritidsaktiviteter.

Konklusjonen bygger på at kommunen har kunnskap om barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter og om forhold som kan påvirke deltakelsen. Kommunen tilbyr eller bidrar til flere møteplasser og fritidstilbud, og det finnes anlegg og aktivitetsarenaer som er tilgjengelige for barn og unge. Kommunen samarbeider også med idretten, frivilligheten og andre aktører om utvikling og gjennomføring av fritidstilbud. Videre er det dokumentert at barn og unge har fått medvirke i utviklingen av enkelte tilbud gjennom blant annet ungdomsrådet og spørreundersøkelser.

Samtidig tyder informasjon på at alle ikke opplever å ha en samlet oversikt over fritidstilbudene i kommunen. Arbeidet med å samle og tilgjengeliggjøre informasjon om fritidstilbud er fortsatt under utvikling. Kommunen har etablert flere kanaler for å formidle informasjon om aktiviteter og tilbud, men uttaler at arbeidet med utvikling og forvaltning av Friskus pågår.

3.4 Anbefaling

- Meråker kommune bør avklare ansvaret for Friskus og sikre en tilgjengelig oversikt over fritidstilbudene i kommunen.

4 TRYGGHET PÅ SKOLEVEIEN

4.1 Problemstilling

- **Ivaretar kommunen elevenes trygghet på skoleveien?**

Problemstillingen undersøker om kommunen fanger opp elevers opplevelser av psykososial utrygghet på skoleveien, involverer elevene og setter inn egnede tiltak ved behov.

4.2 Funn

4.2.1 Kartleggingen av trygg og god skolevei

Revisjonskriterie:

- Skolen bør kartlegge om elever opplever mobbing eller utrygghet på skoleveien.

Dokumentasjon

I handlingsplan for et godt læringsmiljø Meråker skole 2025–26 framgår det at skolen gjennomfører elevsamtaler, elevundersøkelsen, sosiometriske undersøkelser og andre kartlegginger som grunnlag for arbeidet med skolemiljøet. Dokumentet beskriver også at ansatte har plikt til å følge med på om elever har et trygt og godt skolemiljø, og til å undersøke saker der elever opplever krenkelser eller mistrivsel.

I kvalitetssikringsplan for Meråker skole 2025–26 framgår det at skolen benytter elevundersøkelsen og andre kartlegginger som del av arbeidet med elevenes skolemiljø. Planen viser også til at resultater fra undersøkelsene skal følges opp i skolens arbeid med læringsmiljøet.

Dokumentene omtaler ikke kartlegging av mobbing eller utrygghet på skoleveien særskilt.

Utdanningsdirektoratet viser til at det i elevundersøkelsen stilles spørsmål om elevenes erfaringer med mobbing, og elever som oppgir at de er blitt mobbet, får også alternativer for hvor mobbing har skjedd. Et av alternativene her er «på skoleveien»¹⁴¹⁵.

Intervjudata

Rektor opplyser at ansatte har ansvar for å melde fra dersom de observerer krenkelser eller får vite om forhold som gjør at elever opplever utrygghet. Rektor forteller at det har vært få utfordringer knyttet til skoleveien, men at enkelte saker har vært knyttet til bussruter og andre forhold som har ført til at elever har opplevd skoleveien som utrygg. En lærer opplyser at skolen har hatt en hendelse på skolebussen hvor en elev opplevde utrygghet, og at skoleledelsen fulgte opp saken. Læreren forteller samtidig at skolen ikke har egne undersøkelser som kartlegger mobbing eller utrygghet på skoleveien.

Både rektor og lærere for mellomtrinnet bekrefter at skolen gjennomfører elevundersøkelsen.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at skolen i noen grad kartlegger om elever opplever mobbing eller utrygghet på skoleveien.

Skolen gjennomfører elevundersøkelsen og andre kartlegginger som kan bidra til å avdekke forhold som påvirker elevenes trygghet. Gjennom elevundersøkelsen kan elever som oppgir at de er blitt mobbet også angi hvor mobbingen har skjedd, herunder på skoleveien. Skolen har videre samtalearenaer og rutiner for å fange opp og følge opp forhold som skaper utrygghet, og intervjudata viser at konkrete hendelser knyttet til skoleveien har blitt fulgt opp.

Samtidig finner revisor ikke dokumentasjon på at skolen gjennomfører egne kartlegginger eller undersøkelser som er særskilt rettet mot elevenes opplevelse av mobbing eller utrygghet på skoleveien. Revisor vurderer derfor at skolen kan få informasjon om slike forhold gjennom eksisterende kartlegginger og oppfølging av enkelthendelser, men at kartleggingen av trygghet på skoleveien ikke framstår som et eget systematisk område i skolemiljøarbeidet.

¹⁴ Utdanningsdirektoratet. (2025). *Mobbing og trivsel*. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/analyser/2025/elevundersokelsen-2024/mobbing-og-trivsel/>

¹⁵ Utdanningsdirektoratet. *Trygt miljø*. Hentet fra: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/brukerundersokelser/elevundersokelsen/sporsmalene-i-Elevundersokelsen/Trygt-miljo/>

4.2.2 Elevmedvirkning

Revisjonskriterie:

- Skolen bør involvere elever i arbeidet med å sikre en trygg skolevei.

Dokumentasjon

I handlingsplan for et godt læringsmiljø Meråker skole framgår det at elevsamtaler, elevundersøkelsen, sosiometrisk kartlegging, elevråd og klassetrinnsmøter inngår i skolens arbeid med skolemiljøet. Planen viser blant annet til at elevene skal engasjeres i planleggingen og i gjennomføringen av det systematiske arbeidet for helse, miljø og trygghet ved skolen, og at elevråd er aktivt med i arbeidet for et godt skolemiljø.

I kvalitetssikringsplan for Meråker skole framgår det at skolen skal ha elevråd for mellomtrinnet og ungdomstrinnet, og at elevrådet skal spesielt arbeide med saker som gjelder elevenes velferd og arbeidsmiljø. Det framgår også at skolen ønsker at elevenes opplevelse av skolehverdagen kommer frem gjennom elevstemmen.

Dokumentene omtaler ikke elevmedvirkning knyttet særskilt til trygg skolevei.

Intervjudata

Rektor opplyser at skolen har elevråd på både mellomtrinnet og ungdomstrinnet, og at begge elevrådene er representert i skoleutvalget. Han beskriver at elevene har flere arenaer for å påvirke sin skolehverdag. Elevrådet forteller at elevene kan ta opp saker som gjelder trivsel og skolemiljø. Elevrepresentantene opplyser samtidig at det ikke har vært saker knyttet til skoleveien i deres klasser. I det tilgjengelige datamaterialet framkommer det ikke konkrete eksempler på at elever har vært involvert særskilt i kartlegging eller utvikling av tiltak knyttet til skoleveien.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at skolen i liten grad involverer elever i arbeidet med å sikre en trygg skolevei.

Skolen har etablerte arenaer for elevmedvirkning gjennom blant annet elevråd, elevsamtaler, elevundersøkelsen og klassetrinnsmøter. Dokumentasjonen viser også at elevene skal engasjeres i arbeidet med helse, miljø og trygghet ved skolen, og at elevrådet skal arbeide med saker som gjelder elevenes velferd og arbeidsmiljø. Samtidig omtaler verken planverket

eller intervjudata elevmedvirkning knyttet direkte til trygg skolevei. Datagrunnlaget inneholder heller ikke konkrete eksempler på at elever har blitt involvert i kartlegging av utfordringer eller utvikling av tiltak knyttet til skoleveien. Revisor vurderer derfor at skolen har ordninger som kan legges til rette for elevmedvirkning, men at elevmedvirkningen i liten grad er rettet mot utfordringer knyttet til skoleveien.

4.2.3 Tiltak for sikre en trygg og god skolevei

Revisjonskriterie:

- Skolen skal iverksette tiltak for å trygge skoleveien når elever opplever utrygghet.

Dokumentasjon

I handlingsplan for et godt læringsmiljø Meråker skole 2025–26 beskrives skolens rutiner når elever opplever krenkelser, mobbing eller ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dokumentet viser til aktivitetsplikten etter opplæringsloven og beskriver at skolen skal undersøke saken og sette inn tiltak dersom en elev ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

I kvalitetssikringsplan for Meråker skole 2025–26 framgår det at skolens beredskapsplan omfatter hendelser som trafikkulykker på skoleveien. Dokumentet inneholder ikke nærmere beskrivelser av tiltak ved opplevd utrygghet på skoleveien.

Dokumentasjonen beskriver tiltak knyttet til skolemiljø generelt, men omtaler ikke konkrete tiltak for å håndtere utrygghet på skoleveien.

Intervjudata

Rektor opplyser at skolen har hatt dialog med busselskapet om organiseringen på skolebussen, blant annet knyttet til hvem som skal sitte hvor. Han forteller også at skolen har samarbeidet med helse og politi i saker der elever har opplevd skoleveien som utrygg. Videre beskriver rektor at skolen har løpende dialog med AtB om skoleskyss, og at kommunikasjonen går begge veier. Ansatte ved skolen har som tidligere nevnt opplyst om hendelser på skoleveien som det har blitt tatt tak i.

I svar til revisjonen opplyser AtB som leverandør av skoleskyss at det gjennomføres årlige skyssmøter mellom fylkeskommunen, kommunen, skolen, transportør og AtB. AtB opplyser at tema som «hvordan opptrer vi på bussen» kan tas opp på disse møtene. AtB viser også til fylkeskommunens retningslinjer for skoleskyss, hvor det framgår at skolen skal undersøke saken og sette inn tiltak dersom forhold på skoleveien gjør at en elev ikke opplever å ha det trygt og godt på skolen. Retningslinjene omtaler blant annet innhenting av informasjon fra buss- eller drosjesjåfør, samtaler med elever og foreldre, og etablering av følge eller trafikkvakt/tilsyn på holdeplass som mulige tiltak.

Revisors vurdering

Revisor vurderer at skolen iverksetter egnede tiltak for å trygge skoleveien når elever opplever utrygghet.

Intervjudata viser at skolen har fulgt opp saker der elever har opplevd skoleveien som utrygg. Dette tyder på at skolen setter inn tiltak og samarbeider med relevante aktører når konkrete utfordringer oppstår. Samtidig omtaler verken planverk eller øvrig datagrunnlag trygg skolevei som et særskilt område i skolens skolemiljøarbeid. Revisor vurderer derfor at skolen følger opp forhold som avdekkes, men at arbeidet med trygg skolevei i begrenset grad framstår som et eget og systematisk område i skolens arbeid.

4.3 Konklusjon

Revisor konkluderer med at kommunen i all hovedsak ivaretar elevenes trygghet på skoleveien.

Skolen følger opp konkrete saker og iverksetter tiltak når elever opplever utrygghet på skoleveien. Samtidig viser revisjonen at kartlegging av utrygghet på skoleveien og elevmedvirkning i begrenset grad er rettet særskilt mot dette området.

KILDER

Lover

- Grunnloven.
- Barnehageloven.
- Folkehelseloven.
- FNs konvensjon om barnets rettigheter (barnekonvensjonen).
- Opplæringsloven.
- Plan- og bygningsloven.

Forskrifter

- Forskrift om kontrollutvalg og revisjon.
- Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver

Forarbeider og stortingsmeldinger

- Kunnskapsdepartementet. (2023). Prop. 57 L (2022–2023): Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).
- Barne- og familiedepartementet. (2025). Meld. St. 28 (2024–2025) Tro på framtida – uansett bakgrunn.
- Helse- og omsorgsdepartementet. (2025). Prop. 82 L (2024–2025): Endringer i folkehelseloven m.m. (krav til systematisk og kunnskapsbasert folkehelsearbeid, helsemessig beredskap).

Veiledere, retningslinjer og standarder

- NKRFs standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001.
- NKRF: *Veileder forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll.*
- Utdanningsdirektoratet: *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver.*
- Utdanningsdirektoratet: *Overordnet del av læreplanverket.*
- Utdanningsdirektoratet: *Samarbeid mellom hjem og skole.*
- Utdanningsdirektoratet: *Retten til et trygt og godt skolemiljø.*
- Utdanningsdirektoratet: *Tiltak i skolemiljø saker.*
- Utdanningsdirektoratet: *Barnets beste-vurderinger og retten til å bli hørt.*
- Utdanningsdirektoratet: *Elevmedvirkning i skolemiljø arbeidet.*
- Utdanningsdirektoratet: *Mobbing og trivsel.*

- Utdanningsdirektoratet: *Trygt miljø*.
- Utdanningsdirektoratet: *Rettigheter om skolemiljø*.
- Trøndelag fylkeskommune: *Retningslinjer for skoleskyss*.

Kommunale og regionale planer, rapporter og dokumenter

- Meråker kommune: Kommuneplanens samfunnsdel 2019–2035, *Meråker på naturlig vis!*.
- Meråker kommune: Forebyggende plan for barn og unge, vedtatt mai 2023 og revidert juni 2024.
- Meråker kommune: Årsberetning 2024.
- Meråker kommune: Oversiktsdokument for folkehelse og påvirkningsfaktorer 2024–2027.
- Meråker kommune: Kommunedelplan for kultur 2024–2036.
- Meråker kommune: Virksomhetsplan Egga barnehage 2023–2028.
- Meråker kommune: Virksomhetsplan Tollmoen barnehage 2024–2028.
- Meråker kommune: Handlingsplan mot mobbing 2025 for Tollmoen og Egga barnehage.
- Meråker skole: Handlingsplan for et godt læringsmiljø 2025–2026.
- Meråker skole: Kvalitetssikringsplan 2025–2026.
- Meråker skole: Ordensreglement.
- Meråker kommune og Meråker Frivilligsentral: Samarbeidsavtale.
- Meråker kommune: Presentasjon fra samarbeidsmøte mellom idretten og Meråker kommune.
- Trøndelag fylkeskommune: Handlingsplan for barn og unges fritid 2025–2030.
- Trøndelag fylkeskommune: Idrettspolitisk erklæring for Trøndelag.

Statistikk, undersøkelser og datakilder

- Utdanningsdirektoratet: Elevundersøkelsen skoleåret 2025-2026.
- Meråker kommune: Foreldreundersøkelser i barnehagene 2024.

Annet

- Fritidserklæringen.
- Alle inkludert – handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter.
- Prosjektet «Være med» i Værnesregionen.
- Friskus aktivitetsplattform.

- AtB: Opplysninger om skoleskyss og skyssmøter.

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om kontrollutvalg og revisjon (§ 15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis.

Barnets beste og barns rett til medvirkning

Barnekonvensjonen har siden 2003 vært en del av norsk lov og går foran annen lovgivning ved motstrid. Dette forplikter både myndigheter, organisasjoner og enkeltpersoner til å følge konvensjonens bestemmelser¹⁶. Et sentralt prinsipp i barnekonvensjonen, særlig artikkel 12, er at barn har rett til å bli hørt i saker som angår dem, og at deres synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med alder og modenhet.

Grunnloven § 104, Opplæringsloven §§ 10-1, 10-2 og barnehageloven § 3 understreker at barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i alle beslutninger som berører barn. Dette innebærer at både barnehager og skoler må legge til rette for barns medvirkning og sikre at vurderinger og tiltak tar utgangspunkt i hva som er best for barnet¹⁷.

Mestring og inkludering i barnehagen

Både barnehageloven og rammeplanen for barnehagens innhold og oppgaver benytter begreper som «mestring» og «inkludering»

I barnehageloven § 2 fjerde ledd er det sagt at «Barnehagen skal formidle verdier og kultur, gi rom for barns egen kulturskaping og bidra til at alle barn får oppleve glede og mestring i et sosialt og kulturelt fellesskap.». I rammeplanen er det under avsnittet om livsmestring og helse sagt at «Barnehagen skal bidra til barnas trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og

¹⁶ Regjeringen. (2025). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/no/tema/familie-og-barn/innsiktsartikler/fns-barnekonvensjon/fns-konvensjon-om-barnets-rettigheter/id2511390/>

¹⁷ Utdanningsdirektoratet. (2025). *Barnets beste-vurderinger og retten til å bli hørt*. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/barnehagemiljo/aktivitetsplikten/barnes-beste-vurderinger-og-retten-til-a-bli-hort/>

forebygge krenkelser og mobbing.» Videre sies det at «Barnehagen skal være et trygt og utfordrende sted der barna kan prøve ut ulike sider ved samspill, fellesskap og vennskap. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.». I rammeplanen under avsnittet om tilrettelegging av det allmennpedagogiske tilbudet for barn som trenger ekstra støtte er det sagt at «Inkludering i barnehagen handler også om tilrettelegging for sosial deltakelse. Barnehagens innhold må formidles på en måte som gjør at ulike barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger. Barnehagens viktigste sosialiseringsarena er leken. For noen barn kan tidlig innsats innebære at personalet arbeider særlig målrettet og systematisk – over kortere eller lengre perioder – med å inkludere barnet i meningsfulle fellesskap.»

Barnehagen skal ifølge rammeplanen bidra til «progresjon» i barns utvikling. Dette skal barnehagens ansatte gjør blant annet ved å oppdage, følge opp og utvide det barna allerede er opptatt av. Videre skal ansatte planlegge og tilrettelegge for progresjon i barnehagens innhold for alle barn, samt bidra til at barna får mestringsopplevelser og samtidig har noe å strekke seg etter.

«Barnehagen skal fremme læring» ifølge rammeplanen. Dette skal blant annet gjøres gjennom at ansatte sørger for et inkluderende fellesskap og legger til rette for at barn kan bidra i egen og andres læring, være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement og legge til rette for læring i ulike situasjoner, samt sørge for at alle barn kan få rike og varierte opplevelser og erfaringer, utfordringer og mestringsopplevelser.

Videre er det i rammeplanen vist til at «barnehagen skal fremme vennskap og fellesskap». I dette ligger det at barnehagen skal aktivt støtte barnas initiativ til samspill og bidra til at alle får mulighet til å leke med andre, oppleve vennskap og lære å bevare relasjoner. Personalet skal ha samtale med barna om normer for samhandling og invitere dem til å utforme disse normene i fellesskap. Barn skal få støtte til å ta andres perspektiv, se saker fra ulike synsvinkler og reflektere over egne og andres følelser, opplevelser og meninger. Det er også viktig å hjelpe barna med å sette egne grenser, respektere andres grenser og finne konstruktive løsninger i konfliktsituasjoner. Barnehagen har et ansvar for å forebygge, stoppe og følge opp diskriminering, utestenging, mobbing, krenkelser og uheldige samspillsmønstre. Barnehagen skal også «fremme danning» gjennom å bidra til at barna kan forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet.

Arbeidsmetodikken til barnehagen skal ifølge rammeplanen bestå i at det allmennpedagogiske tilbudet skal tilpasses etter barnas behov og forutsetninger, også når noen barn har behov for ekstra støtte i kortere eller lengre perioder. Barnehagen skal sørge for at barn som trenger ekstra støtte, tidlig får den sosiale, pedagogiske og/eller fysiske tilretteleggingen som er

nødvendig for å gi barnet et inkluderende og likeverdig tilbud. Tilretteleggingen skal vurderes underveis og justeres i tråd med barnets behov og utvikling. Dette tilsier at barnehagen må følge med på utviklingen til det enkelte barn og gjøre justeringer dersom forventet utvikling ikke nås.

Barnehagen har også en oppgave med å forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna, jf. barnehageloven § 41. Barnehagen skal også i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta et godt barnehagetilbud, jf. barnehageloven § 1. I rammeplanen er det blant annet vist til at barnehagen på individnivå skal legge til rette for at foreldrene og barnehagen jevnlig kan utveksle observasjoner og vurderinger knyttet til enkeltbarnets helse, trivsel, erfaringer, utvikling og læring.

Mestring og inkludering i skolen

Om formålet med opplæringa er det i opplæringsloven § 1-3 vist til at «Elevane ... skal utvikle kunnskap, dugleik og haldningar som gjer at dei kan meistre livet sitt og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utfalde skaparglede, engasjement og utforskartrong».

I overordnet del av læreplanverket¹⁸ er det vist til «sosial læring og utvikling». I dette ligger det at skolen skal støtte elevenes sosiale læring og utvikling både gjennom fagene og i skolehverdagen generelt. Sosial og faglig læring henger tett sammen, og elevenes identitet, selvbilde og holdninger formes i samspill med andre. Evnen til empati og vennskap utvikles gjennom dialog, samarbeid og refleksjon. Lærerne skal fremme kommunikasjon som gir elevene trygghet til å uttrykke egne meninger og stå opp for andre. Elevene skal lære å håndtere uenighet og konflikter, og utvikle evne til medbestemmelse og medansvar. Et godt skolemiljø krever innsats fra både elever og hjem, og fellesskapet bidrar til den enkeltes trivsel og utvikling. Skolen skal også fremme god dømmekraft, respekt for privatlivet og ansvarlig bruk av teknologi. Hatefulle og respektløse ytringer skal ikke aksepteres, og elevene må øves i hensynsfull og bevisst kommunikasjon.

I overordnet del vises det også til «folkehelse og livsmestring», som skal gi barn kompetanse som fremmer god psykisk og fysisk helse, og støtte dem i å ta ansvarlige livsvalg. I barne- og ungdomsårene er utvikling av et positivt selvbilde og en trygg identitet særlig viktig. Temaet handler om å forstå og påvirke faktorer som påvirker mestring av eget liv, og skal hjelpe

¹⁸ Kunnskapsdepartementet. (2017). *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*. Hentet fra <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/>

elevene med å håndtere både medgang og motgang. Aktuelle områder inkluderer mellommenneskelige relasjoner, evnen til å sette og respektere grenser, og å håndtere tanker, følelser og sosiale situasjoner.

Skolen skal også ifølge overordnet del skape et «inkluderende læringsmiljø» som fremmer helse, trivsel og læring for alle. Et trygt og støttende læringsmiljø er avgjørende, og utvikles gjennom samarbeid mellom ansatte, elever og foresatte. Elevene lærer og utvikler seg i samspill med andre, og skolen skal lære dem respekt, dømmekraft og ansvar i fellesskapet. Verdier og normer i miljøet påvirker sosial utvikling, og vennskap og anerkjennelse gir tilhørighet. Varierte læringsarenaer og samarbeid lokalt, nasjonalt og internasjonalt gir motivasjon, innsikt og perspektiver på egen identitet og samarbeid på tvers av grenser.

Skolene har både en forpliktelse til å følge med på utviklingen av opplæringen, jf. § 11-2 og samtidig sørge for at opplæringen er tilpasset den enkelte uavhengig av forutsetninger. Alle elever skal få utnyttet og utviklet sine evner, jf. § 11-1. I stortingsmeldingen «Tro på framtida – uansett bakgrunn» fra 2025 er det vist til at regjeringen er særlig opptatt av at skolehverdagen bør bli mer praktisk og variert innrettet enn i dag, og at dette er viktig for å øke elevenes motivasjon, og bedre læring og trivsel¹⁹. Skolen skal også arbeide kontinuerlig for at alle elever skal ha et trygt og godt skolemiljø, jf. § 12-3.

Skolen skal samarbeide med foreldre om opplæringen til eleven, jf. § 10-3. Overordnet del av læreplanverket peker blant annet på at opplæringen skal foregå i samarbeid og forståelse med hjemmet for å styrke elevenes læring og utvikling. Skolen har det overordnede ansvaret for å ta initiativ til å tilrettelegge for samarbeidet. Dette innebærer at skolen skal sørge for at foreldre og foresatte får nødvendig informasjon og mulighet til å ha innflytelse på sine barns skolehverdag. God og tillitsfull dialog mellom hjem og skole er et gjensidig ansvar. Skolen må tydelig formidle hva den skal og kan tilby, og hva som forventes av hjemmet. Samtidig må skolen ta hensyn til at ikke alle elever har like muligheter til å få hjelp og støtte hjemmefra²⁰. I Utdanningsdirektoratet sin veiledning om «samarbeid mellom hjem og skole» er det vist til at det er viktig for skolemiljøet at foreldrene blir kjent med hverandre og barnas venner.

¹⁹ Barne- og familiedepartementet. (2025). *Meld. St. 28 (2024–2025) Tro på framtida – uansett bakgrunn*. s. 63. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/contentassets/9586a180c27d41ddb85836f38900b772/no/pdfs/stm202420250028000dddpdfs.pdf>

²⁰ Utdanningsdirektoratet. (2020). *Samarbeid mellom hjem og skole*. Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen. Hentet fra: <https://www.udir.no/lk20/overordnet-del/3.-prinsipper-for-skolens-praksis/3.3-samarbeid-mellom-hjem-og-skole>

Foreldremøter og sosiale aktiviteter i elevgruppen bør brukes til dette. Når foreldre engasjerer seg sammen med læreren i hele elevgruppen, blir de rollemodeller for positivt fellesskap.

I foreldremøter kan det også legges til rette for samtaler mellom foreldre, for eksempel gjennom gruppearbeid med relevante temaer, noe som kan styrke fellesskapet²¹.

I kommuneplanens samfunnsdel for Meråker (2019–2035) er hovedmålet innen oppvekst at barn og unge har trygge og gode oppvekstsvilkår.

Første delmål er at «Barn og unge skal vokse opp i omgivelser som fremmer mestring, deltakelse og opplevelse av mening». For å få til dette skal kommunene satse på å fremme psykisk helse og livskvalitet, tilrettelegge for arenaer for mestring og meningsfull fritid, forebygge bruk av rusmidler, og sikre tidlig tverrfaglig innsats overfor barn, unge og familier med behov.

Andre delmål er at «Barn og unge skal ha gode og trygge oppvekstsvilkår». For å få dette til vil kommunen sikre rask veiledning og hjelp til mestring av eget liv, tilrettelegge for trygge bo- og nærmiljø, bidra til inkluderende barne- og ungdomstilbud, utfordre barn og unge til å delta i beslutninger som angår dem, og tilby fritidstilbud som fremmer læring, mestring og kreativitet.

Tredje og siste delmål er at «Meråker skal ha barn og unge som trives i barnehage og skole, hvor de opplever faglig, psykisk, fysisk og sosial mestring ut fra sine egne forutsetninger». Kommunen vil for å få dette til styrke sosial kompetanse gjennom systematisk samarbeid mellom barnehage, skole og hjem, sørge for god kvalitet og miljø som fremmer læring og kreativitet, og fokusere på trygge overganger mellom barnehage, grunnskole og videregående skole.

Følgende revisjonskriterier er på denne bakgrunn utarbeidet:

- Barnehage og skole skal bygge gode relasjoner til barn og elever og aktivt tilrettelegge for sosial deltakelse og inkludering.
- Barnehagen og skolen bør kommunisere forventninger til atferd og oppførsel tydelig til barn, elever og foreldre.

²¹ Utdanningsdirektoratet. (2024). *Samarbeid mellom hjem og skole*. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/fremme-et-godt-skolemiljo-og-forebygge-krenkelser/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/>

- Barnehager og skole skal sørge for at barn og elever får tilpassede oppgaver og aktiviteter som gir mestring og fremmer utvikling
- Barnehage og skole skal arbeide systematisk for å forebygge og håndtere mobbing og andre krenkelser.
- Barnehage og skole skal sørge for at barn og elevers synspunkter skal innhentes og vektlegges.
- Barnehage og skole skal samarbeide jevnlig med foreldre om barn og elevers trivsel, utvikling og læring.
- Barnehage og skole bør legge til rette for tiltak som styrker fellesskapet i foreldregruppen.

Barns rett til deltagelse i fritidsaktiviteter

I barnekonvensjonen artikkel 31 er det sagt at:

«1. Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.

2. Partene skal respektere og fremme barnets rett til fullt ut å delta i det kulturelle og kunstneriske liv og skal oppmuntre tilgangen til egnede og like muligheter for kulturelle, kunstneriske, rekreasjons- og fritidsaktiviteter.»²²

«Fritidserklæringen» er en intensjonsavtale mellom regjeringen, Kommunesektorens organisasjon (KS) og frivillige organisasjoner, med mål om at alle barn, uavhengig av foreldrenes sosiale og økonomiske situasjon skal ha mulighet til å delta jevnlig i minst én organisert fritidsaktivitet sammen med andre barn²³.

I folkehelseloven § 4 tredje ledd siste setning fremgår det at kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor. Tilrettelegging for barn og unges fritidstilbud er et naturlig område for slikt samarbeid, ettersom inkluderende fritidsaktiviteter bidrar til å fremme helse, livskvalitet og sosial utjevning. Forarbeidene fremhever dessuten lokale fritidserklæringer og

²² FN. (2003). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Hentet fra: https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

²³ Bufdir. (2024). *Fritidserklæringen*. Hentet fra: <https://www.bufdir.no/prosjekter/fritidserklaringen/>

samarbeid med frivilligheten som eksempler på hvordan kommunen kan oppfylle denne plikten²⁴.

Suksesskriterier i tilretteleggingen av fritidsaktiviteter for barn og unge

I stortingsmeldingen «Troa på framtida – uansett bakgrunn»²⁵ er det vist til noen av de viktigste tiltakene for å inkludere barn og unge i fritidsaktiviteter er reduserte kostnader, lavterskeltilbud, balanse mellom sosiale og ferdighetsorienterte tilbud, informasjon til familier med innvandrerbakgrunn, mangfolds kompetanse og universell tilrettelegging. Det vises også i stortingsmeldingen til satsingen «Alle inkludert», som er en handlingsplan for like muligheter til å delta i kultur-, idretts- og friluftslivsaktiviteter. Handlingsplanen baserer seg på forskning og en bred innspillsprosess fra barn og unge selv, frivillig sektor, kommuner og private aktører. Planen har seks innsatsområder:

– få ned prisene og kostnadsdrivere på aktiviteter

Økonomi trekkes fram som en av de viktigste barrierene av barn og unge selv, av organisasjonene som driver aktivitetene og av kommunen.

– gi god og tilgjengelig informasjon om aktiviteter og tilbud

Mangel på informasjon om hvilke aktiviteter og tilskudd som finnes, hva det vil si å være med og hvordan man kan melde seg på framheves av organisasjonene og barn og unge som et hinder for deltakelse.

– gjøre et større mangfold av tilbud tilgjengelig for flere

Barn og unges egen motivasjon for å delta er avgjørende. For å møte dette må det være et mangfold i tilbudet av aktiviteter lokalt. Det er også behov for å gi barn og unge lik tilgang på kunst og kultur av høy kvalitet.

– styrke barn og unges stemmer og lokal medvirkning i fritids- og kulturaktiviteter

Barn og unge har rett til å bli hørt i alle saker som angår dem, ifølge grunnloven, barnekonvensjonen og plan- og bygningsloven. Strukturene for barn og unges medvirkning

²⁴ Helse- og omsorgsdepartementet. (2025). *Prop. 82 L (2024–2025): Endringer i folkehelseloven m.m. (krav til systematisk og kunnskapsbasert folkehelsearbeid, helsemessig beredskap)*. Avsnitt 5.3.4. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/>

²⁵ Meld. St. 28 (2024–2025). *Tro på framtida – uansett bakgrunn*. Kunnskapsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-28-20242025/id3105151/>

finnes med ungdomsråd i alle kommuner. Tiltakene skal bidra til at barn og unge spørres oftere og med enda mer relevante medvirkningsformer.

– *stimulere til mer og nye former for samhandling*

Økt deltakelse oppnår ikke regjeringen, organisasjonene, kommunen eller næringslivet alene – det må samarbeid til.

– *få mer kunnskap om sosial ulikhet og effekter av tiltak*

Det er mye kunnskap om barrierene for deltakelse, og mye innsats er satt inn. Derfor er det behov for å undersøke hvordan tiltakene som settes inn virker, fyller kunnskapshull og sikre at innsatsen for økt deltakelse er forankret i oppdatert kunnskap. Samtidig fremheves oppvekstprofiler som et verktøy som gir kommunene informasjon om blant annet barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter, lavinntekt og sosialhjelp, og som kan benyttes i planlegging og analyser av hvor innsatsen bør rettes.

Videre vises det til i stortingsmeldingen «Troa på framtida – uansett bakgrunn» til at lavterskelaktiviteter i nærmiljøet kan være særlig viktige for å bidra til inkludering av barn og unge som står lengst unna aktiviteter på grunn av levekårsutfordringer. Det er avgjørende å finne egnede lokaler for den aktiviteten som skal gjennomføres, for at frivilligheten kan skape aktiviteter til barn og unge lokalt, for eksempel kor, korps og idrett. Det pekes også på at bibliotekene spiller en stadig større rolle som møteplass i lokalsamfunnet. De tilbyr aktiviteter til barn og unge og er et sted å møte venner og gjøre lekser og skolearbeid. Videre argumenteres det i stortingsmeldingen for at kommuner bør ha gode og tilgjengelige idretts- og nærmiljøanlegg, da dette er en forutsetning for at barn og unge kan delta i fritidsaktiviteter. Slike anlegg fremmer inkludering, helse og sosial tilhørighet, og er avgjørende for å forebygge utenforskap. Statlige tilskudd må brukes strategisk, da lokale investeringer alene ikke er tilstrekkelige. Det fremheves videre i stortingsmeldingen at skolen har et stort potensial som samfunnshus ved å tilby lokaler til fritidsaktiviteter og frivillige initiativ utenfor undervisningstid. Dette kan styrke lokalt fellesskap og inkludering, men krever aktivt engasjement fra både skolen og lokalsamfunnet.

Det å nå ut med informasjon om fritidstilbudet i kommunen er sentralt. Stortingsmeldingen viser til at en del aktører er usikre på hva skolen kan og ikke kan informere om av fritidsaktiviteter i forbindelse med gratisprinsippet og reklameforbudet i opplæringsloven. Når aktiviteten hverken er en del av grunnopplæringen, skjer i skoletiden eller i skolens regi, bryter det ikke med gratisprinsippet å informere elevene om fritidsaktiviteter, og samarbeide med andre aktører for å bidra til at elevene kan delta i meningsfulle fritidsaktiviteter. Det er heller ikke i strid med reklameforbudet om skolene informerer elevene om hvilke fritidsaktiviteter som

finnes i lokalsamfunnet, dersom hovedformålet ikke er kommersielt. Hva som omfattes av reklameforbudet, må uansett vurderes av skoleeier på forhånd i hvert enkelt tilfelle. Noen skoler har miljøarbeidere og skoleelos som bidrar til å hjelpe barn og unge inn i fritidsaktiviteter. Helsesykepleierne er fagpersoner i skolen som både har retningslinjer og muligheter til å undersøke og følge opp om barna er inkludert i fritidsaktiviteter. I deres retningslinjer står det at fritidsaktiviteter er et tema som helsesykepleierne bør snakke om i helsesamtalene med barn og foresatte på 1. trinn og 8. trinn.

I stortingsmeldingen fremheves også kulturskolen, SFO og fritidsklubber som arenaer for å skape lokalt fellesskap og bidra til sosial utjevning. Når kulturskolen er en integrert del av kommunens tjenestetilbud, og SFO og fritidsklubber tilbyr et bredt spekter av aktiviteter, kan barn og unge lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og sosiale uttrykk.

Stortingsmeldingen peker også på den digitale fritidsarenaen, som gir barn og unge muligheter for læring og fellesskap. Denne arenaen innebærer også risiko for mobbing, skadelig innhold og psykiske utfordringer. Dette tilsier at kommunen bør ta en aktiv rolle i å fremme en trygg digital oppvekst.

I Trøndelag fylkeskommune sin handlingsplan for barn og unges fritid (2025–2030) pekes det også på tre satsingsområder: møteplasser, varierte aktiviteter og lik tilgang. I tilknytning til disse er det vist til tre suksessfaktorer: samarbeid, medvirkning og informasjon. Målgruppen for planen er barn og unge i alderen 3–26 år, og planen omfatter i hovedsak det som kan betegnes som barn og unges fritid.

I kommuneplanens samfunnsdel for Meråker (2019–2035) er hovedmålet at Meråker skal ha attraktive fritidstilbud for innbyggere i alle livsfaser. Tiltakene for å nå dette målet er å utvikle nærmiljøtiltak i samarbeid med frivillige lag og foreninger, skape nye og videreutvikle sosiale og kulturelle møteplasser, være en aktiv pådriver for lavterskeltilbud og bevare og utvikle natur- og kulturressurser. Planen har også som mål å forbedre samspillet mellom private, frivilligheten og kommunen, med tiltak som å prioritere barn og unges medvirkning, tilrettelegge for meningsfulle oppgaver som gir mestring og identitet, og i alle saker og planer prioritere dialog med utbyggere, lokalbefolkningen og ansatte.

Følgende revisjonskriterier er på denne bakgrunn utarbeidet:

- Kommunen bør ha kunnskap om sosiale forskjeller i deltakelse i fritidsaktiviteter og evaluere tiltak for å fremme deltakelse

- Kommunen bør legge til rette for møteplasser og meningsfulle fritidstilbud for barn og unge i nærmiljøet.
- Kommunen bør sørge for egnede lokaler og anlegg som gjør fritidsaktiviteter tilgjengelige.
- Kommunen bør jobbe med å redusere økonomiske barrierer for deltakelse i fritidstilbud.
- Kommunen bør bidra til at barn, unge og foreldre får god og tilgjengelig informasjon om fritidstilbud.
- Kommunen bør samarbeide aktivt med frivillighet, idrett og andre aktører for å utvikle fritidstilbudet.
- Kommunen bør legge til rette for barn og unges medvirkning i utvikling av fritidstilbudet.

En trygg skolevei, i et psykososialt perspektiv

Skolen skal ha nulltoleranse for krenkende atferd som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, og arbeide kontinuerlig for at alle elever har et trygt og godt skolemiljø (forebygging), jf. opplæringsloven § 12-3.

Forarbeidene til opplæringsloven peker på at de som jobber på skolen ikke har en plikt til følge med på hva som skjer på skoleveien, men mindre de er plassert ut som et tiltak på skoleveien. Skoleveien kommer allikevel i en særstilling da elevene som følge av rett og plikt til opplæring må komme seg på skolen. Derfor kan også skoleveien utløse en tiltaksplicht for skolen²⁶. Dette tilsier at skolen bør skaffe seg kunnskap om elevene opplever at skoleveien er utrygg, med tanke på mobbing.

Utdanningsdirektoratet skriver i sin veiledning om «Elevmedvirkning i skolemiljøarbeidet» at elevmedvirkning innebærer at de som jobber på skolen i høy grad, og ikke bare i enkelttilfeller, involverer elevene i aktiviteter og oppgaver som bidrar til et trygt og godt miljø. Dette innebærer

²⁶ Kunnskapsdepartementet. (2023). *Prop. 57 L (2022–2023): Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)*. s. 251. Hentet fra:

<https://www.regjeringen.no/contentassets/f50a3e82602c4dd9b7a6e8d558fb328f/nn-no/pdfs/prp202220230057000dddpdfs.pdf>

både å legge til rette for at elevene får medvirke, og bidra inn i samarbeide om gjennomføringen. Et konkret kjennetegn på medvirkning for den enkelte elev er ifølge Utdanningsdirektoratet at eleven selv har vært med på å påvirke rutiner og tiltak som kan forebygge mobbing og andre krenkelser²⁷. I og med at skoleveien kommer i en særstilling vil det være naturlig å legge til grunn at også et forebyggende arbeid med tanke på skolevei er noe elever bør involveres i.

I veilederen «Retten til et trygt og godt skolemiljø» pekes Utdanningsdirektoratet på at det som skjer mellom elever etter skoletid, kan påvirke hvordan en elev har det på skolen, enten det er på internett, på skoleveien eller fotballtrening. Er det noe som har skjedd utenfor skoletid som gjør at eleven ikke føler seg trygg på skolen, skal skolen ta tak i det. Årsaken skal ikke begrense skolen fra å ta tak i problemet²⁸.

I veiledningen «Tiltak i skolemiljø saker» viser Utdanningsdirektoratet til at forhold på skoleveien kan gjøre at eleven ikke har et trygt og godt skolemiljø. Skolen har da ansvar for å undersøke saken og sette inn tiltak. Det kan innebære å hente inn informasjon fra for eksempel buss- eller drosjesjåføren. Skolen kan også sette inn tiltak i skolemiljø saker som gjelder på skoleveien, som for eksempel følgegrupper, trafikkvakter eller tilsyn²⁹.

Følgende revisjonskriterier er på denne bakgrunn utarbeidet:

- Skolen bør kartlegge og følge opp om elever opplever mobbing eller utrygghet på skoleveien.
- Skolen bør involvere elever i arbeidet med å sikre en trygg skolevei.
- Skolen skal iverksette tiltak for å trygge skoleveien når elever opplever utrygghet.

²⁷ Utdanningsdirektoratet (2024). *Elevmedvirkning i skolemiljøarbeidet*. Hentet fra:

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/fremme-et-godt-skolemiljo-og-forebygge-krenkelser/elevmedvirkning-i-skolemiljoarbeidet/#a215743>

²⁸ Utdanningsdirektoratet. (2024). *Rettigheter om skolemiljø*. Hentet fra: <https://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/skole-og-opplaring/rettigheter-om-skolemiljo/>

²⁹ Utdanningsdirektoratet. (2024). *Tiltak i skolemiljø saker*. Hentet fra: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/arbeid-med-aktivitetsplikten/tiltak-i-skolemiljosaker/#a215210>

VEDLEGG 2 – UTTALELSE

Meråker kommune

Sektor skole, oppvekst og kultur

REVISJON MIDT-NORGE SA

Brugata 2
7715 STEINKJER

Off. § 13, jf. Fvl §13 1. ledd nr. 1

Deres ref

Vår ref
2026/31-6

Saksbehandler
Gunhild Warø

Dato
23.08.2026

Tilbakemelding av forvaltningsrevisjon "Trygg og inkluderende oppvekst i Meråker kommune"

Vi har gjennomgått Rapport «Trygg og inkluderende oppvekst Meråker kommune.» Rapporten konkluderer samlet sett med at Meråker kommune i hovedsak jobber godt med å fremme en trygg, inkluderende og meningsfull oppvekst for barn og unge, men at det finnes enkelte områder med forbedringspotensial.

Rapporten gir et positivt bilde av oppvekstarbeidet i Meråker kommune. De sterkeste områdene er barnehagenes inkluderingsarbeid og kommunens brede fritidstilbud. De viktigste utviklingsområdene er elevenes opplevelse av medvirkning, relasjoner til voksne i skolen og bedre tilgjengelig informasjon om fritidsaktiviteter

Positive funn

- Barnehagene arbeider systematisk med relasjoner, inkludering, medvirkning og tilpasning til barnas behov.
- Foreldreundersøkelsene viser svært gode resultater når det gjelder trygghet, trivsel, utvikling og samarbeid med hjemmet.
- Skolen har etablert rutiner for relasjonsarbeid, elevmedvirkning, tilpasset opplæring og skolemiljøarbeid.
- Det finnes skolemiljøteam, kartleggingsverktøy og samarbeidsarenaer som skal bidra til å forebygge utenforskap og mobbing

1. utfordringer og forbedringsområder

- Elevundersøkelsen viser gjennomgående lavere resultater enn gjennomsnittet i Trøndelag på flere områder:
 - relasjon mellom elev og lærer
 - opplevelse av å bli hørt
 - elevmedvirkning,

Rådhusgata 7
7530 MERÅKER
E-post
postmottak@meraker.kommune.no

Besøksadresse
Rådhusgata 7

www.meraker.kommune.no

Telefon
74813200
Org.nr.
NO 835231712

Bank
44700600030

- o motivasjon og mestring,
 - o trivsel og skoleglede.
- Enkelte elever opplever at voksne ikke har tid til dem eller at de ikke blir tilstrekkelig lyttet til.
- PPT peker på forbedringspotensial knyttet til språkopplæring for barn og elever med flerspråklig bakgrunn

Kommunedirektøren mener at Barn og unges behov for mestring og inkludering blir i hovedsak ivaretatt, men skolen bør arbeide videre med relasjoner, elevmedvirkning og læringsmiljø

2. Tilrettelegging av fritidstilbud

Positive funn

- Kommunen har god kunnskap om utfordringer knyttet til utenforskap og deltakelse.
- Det finnes mange fritidsarenaer:
 - o kulturskole
 - o bibliotek
 - o fritidsklubb
 - o idrettstilbud
 - o ferieaktiviteter
- Kommunen samarbeider aktivt med frivilligheten, idrettsrådet og lag og foreninger.
- Barn og unge blir involvert gjennom blant annet ungdomsrådet og spørreundersøkelser.
- Kommunen arbeider for å redusere økonomiske barrierer gjennom gratis halleie, utlånsutstyr og samarbeid med NAV.

Utfordringer og forbedringsområder

- Tidligere kontingentkasse for støtte til fritidsaktiviteter er nå opprettet igjen. (Feil i rapporten).
- Informasjon om fritidstilbudene er nå under utarbeidelse ved å ta i bruk «Friskus»
- Hovedansvar for aktivitetsplattformen Friskus har daglig leder i Frivilligsentralen. https://skolenett-my.sharepoint.com/personal/gunwar1_meraker_kommune_no/Documents/Microsoft%20Copilot%20Chat%20Files/Rapport%20Trygg%20og%20inkluderende%20oppvekst%20Mer%C3%A5ker%20kommune.pdf

3. Trygghet på skoleveien

Positive funn

- Skolen følger opp saker der elever opplever utrygghet på skoleveien.
- Kommunen samarbeider ved behov med AtB, politi og andre relevante aktører.

- Det eksisterer rutiner for å håndtere saker som påvirker elevenes skolemiljø, også når forholdene oppstår utenfor skolens område.

Utfordringer og forbedringsområder

- Det gjennomføres ikke egne systematiske kartlegginger av elevenes opplevelse av trygghet på skoleveien. Meråker kommune vil gjøre om rutinene her- slik at vi spør elevene i elevsamtalene og at vi legger dette inn i elevundersøkelsene. (Ekstraspørsmål i udir. sin portal).
- Elevmedvirkning knyttet til trygg skolevei er begrenset.
- Trygg skolevei framstår ikke som et eget fokusområde i skolens skolemiljøarbeid.

Kommunen ivaretar i all hovedsak elevenes trygghet på skoleveien, men arbeidet kan bli mer systematisk og målrettet. https://skolenett-my.sharepoint.com/personal/gunwar1_meraker_kommune_no/Documents/Microsoft%20Copilot%20Chat%20Files/Rapport%20Trygg%20og%20inkluderende%20oppvekst%20Mer%C3%A5ker%20kom mune.pdf

Kommunedirektøren er enig i at vi skal utarbeide en enkel aktivitetsbrosjyre ved innflytting til kommunen.

Øvrige tilbakemeldinger:

Vi ønsker også i innledningen en redegjørelse for hvordan utvelgelse av informanter/intervju har foregått.

Vi ønsker at resultater fra foreldreundersøkelsen for barnehagene blir sammenslått. Dette vil gi et bedre helhetlig bilde. (side 21 i rapporten).

Vi er usikre på om personvernet i rapporten blir ivaretatt, da validiteten er beregnet ut fra få elever? (Jf. Elevundersøkelsen 7.-10. trinn).

Er det mulig å lage et sammendrag av rapporten med hovedfunn? (Leservennlig?)

Vi ser at dette har vært et omfattende arbeid, og her er det et godt læringspotensial for oss.

Med hilsen

Gunhild Warø
sektorsjef SOK

Arne Ketil Auran
Kommunedirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ingen underskrift.

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - <http://www.revisjonmidt norge.no>